

ЗА ЄВАНГЕЛЬСЬКУ ВІРУ

«Бо я не соромлюсь Євангелії, бо ж вона — сила Божя на спасіння кожному, хто вірує, перше ж юдеєві, а потім гелленові»

(Рим. 1:16)

**№1 (148)
СІЧЕНЬ
2017 РОКУ**

СУМНІВАЮСЯ? ТАК. ВІРЮ? ТАК!

Герой віри — це не той, кого ніколи не навідує сумнів. Але той, хто, долаючи сумніви, вірить, надіється і любить Того, Хто очікував і очікує довіри в найбільш нелогічних, найбільш незрозумілих, найбільш помурих, на наш погляд, ситуаціях та обставинах...

Віра була потрібна Ноеві, щоб, долаючи сумніви, будувати ковчег. Особливо в той час, коли більшості невідомі були такі явища, як злива та потоп. У той час, коли громадська думка майже всієї цивілізації завдавала ударів у саму серцевину довіри Йому: «Чи справді так Бог звелів?» — Ной все ж довірився Йому, а не своїм страхам...

Віра була потрібна патріарху Аврааму, щоб, долаючи сумніви, вірити в Його обітницю про народження довгожданого сина-спадкоємця. Особливо в той час, коли Він, підтверджуючи Свою обітницю, одразу ж змальовує картину непривабливого майбутнього внуків і правнуків

Авраамових — 400 років рабства. Або в час, коли довелося вести сина на гору для жертвоприношення.

«Господь нагледить жертву...» І Авраам все ж довірився Йому, а не своїм страхам, які волали: «Чи справді так звелів Бог?».

Віра потрібна була вождеві Мойсею, щоб, долаючи сумніви, вірити Його обіцяні, що Він може вивести з рабства єгипетського півтора мільйона людей.

Вивести, годувати, поїти, вести й увести в Ханаан, незважаючи на постійні нарікання та недовіру народу. Ось загинуло декілька сотень, а потім кілька тисяч, а потім ще кілька десятків тисяч. «Чи справді так звелів Бог?».. Та Мойсей усе ж довірився Йому, а не своїм страхам...

Віра потрібна була судді Гедону, щоб, долаючи сумніви, все-таки вийти з 300 воїнів із трубами, порожніми глечиками та світильниками проти добре озброєної армії агресорів, яка складалася з кількох десятків тисяч воїнів. «Чи справді так звелів Бог, що саме триста людей, а не триста тисяч?».. Та Гедон все ж довірився Йому, а не своїм страхам...

Віра потрібна була цареві Давиду, щоб, долаючи сумніви, вірити, що одного разу він стане царем Ізраїлю, як і було обіцяно Богом через пророка Самуїла в день помазання.

«Чи справді так звелів Бог? Я ж роками змушений переховуватися, втікати, виживати в горах і прощати цьому одержимому владою старому, своєму тестю». Але Давид усе ж довірився Йому, а не своїм страхам...

Віра потрібна була пророку Іллі, щоб, долаючи сумніви, вірити, що навіть після щедрого поливання жертви й дров водою вогонь із неба зійде — і Він прийме жертву, в той час, як слуги ідеології більшості біснувалися перед ним. «Чи справді так звелів Бог?».. Але Ілля все ж довірився Йому, а не своїм страхам...

Віра потрібна була Іванові Хрестителю в тюрмі, щоб в очікуванні страти, долаючи сумніви, вірити, що Він і є Месія. «Чи справді так звелів Бог? Чи Ти Той? Чи чекати нам іншого? Відпустити змучених на свободу? Не мене? Не зараз?».. Але Іван все ж обрав довірився Йому, а не своїм страхам...

Віра потрібна мені, щоб, долаючи сумніви, вірити, надіятися і любити Того, Хто, як здається, вимагає й очікує неймовірного від мене, слабкої, схильної до сумнівів та беззахисної людини.

«Чи справді так звелів Бог?».. Це і є природа сумніву, природа спокуси. Але ми не самотні. З нами хмара свідків, які, здолавши всі свої сумніви силою Того, Хто їх полюбив, обрали бути вірними Йому, а не своїм страхам...

Чи сумніваюся я? Так. Чи боюся? Так.. Але все-таки день у день вчуся довіряти Йому знову й знову... Щодня... Кожного нового дня — долаючи свої сумніви й страхи.

Він справді так звелів... Бо Він є правда. «Вірний Бог, Який не попустить, щоб ви випробовувалися більше, ніж можете, але при спробі й полегшення дасть, щоб знести могли ви її».

Тарас Дятлик.

5 КОРИСНИХ ЗАПИТАНЬ

Як зрозуміти, чи збігаються наші плани з Божою волею для нашого життя? Мова, звісно, не про те, яку кашу з'їсти на сніданок. Тут цілком спокійно можна вибрати ту, яку більше любимо, або ту, яка корисніша. Мова про рішення, які змінюють наше життя і вимагають серйозних кроків віри.

Ось п'ять корисних запитань, які варто задати собі, щоб впевнитися у Божій волі:

Чи не суперечить те, що я роблю або збираюся робити, Писанню?

Слово Боже ніколи не буде суперечити тому, що Бог просить вас зробити. Бог завжди вірний Собі, і Його Слово завжди правдиве і справедливе. Ми можемо мати різні думки в тлумаченні місць Писання, але якщо це конкретно написано в Біблії, тоді ми точно знаємо Його волю.

Чи не конфліктує те, що я роблю, з думкою людей, які оточують мене?

Бог використовує наше оточення, щоб утвердити Свою волю. Часто люди поруч бачать речі, які не бачимо ми самі. Однак іноді Бог закликає нас йти проти течії, йти по вірі, навіть коли всі

навколо називають нас божевільними. Ной — один з таких прикладів.

Чи не конфліктує те, що я роблю, з Духом в мені?

Бог дав нам Святого Духа для допомоги. Він дає нам відчуття внутрішнього спокою або ж «святої тривоги». Якщо Христос у вас, Він не залишить вас на самоті. Часто Бог дає або забирає мир і таким чином затверджує Свою волю.

Чи не конфліктує те, що я роблю, з моїм життєвим досвідом?

Бог використовує наш життєвий досвід, щоб вчити і формувати нас згідно зі Своєю волею. Згадаймо історію Йосипа — Бог використовував його минулий досвід, щоб сформувати його майбутнє.

Чи не конфліктує те, що я роблю, з моїми прагненнями?

Бог любить, коли ми заряджаємося від тих завдань, до яких Він нас покликав. Яке ваше найпристрастніше захоплення? Бог може в цьому стверджувати Свою волю для вас.

Я абсолютно впевнений, що Бог повертає всі речі нам на добро, навіть якщо в якихось окремих рішеннях ми упускаємо Його волю. Ви можете прийняти погане рішення, але Він зберігає за Собой право закінчити вашу історію по-своєму.

«Розум людини обдумує путь її, але кроки її наставляє Господь» (Прп. 16:9).

Р. Е.

Михайло Мокієнко: «За кілька місяців після виходу в друк «Слов'янського біблійного коментаря» вже розкупили 80% тиражу»

Наукова презентація нового унікального видання «Слов'янський біблійний коментар: сучасна євангельська перспектива» відбулася у Києві ще в жовтні 2016-го. Утім, передплачувати книгу почали ще рік тому, хоч ціна видання, прямо скажемо, немаленька. У чому унікальність цієї книги — розповідає секретар редколегії, кандидат історичних наук Михайло Мокієнко.

— Для кого призначена ця книга — для богословів чи для кожного охочого? До речі, скільки вона коштує?

— Цільова аудиторія видання — середня ланка місцевих євангельських громад. Мова йде про служителів, проповідників, вчителів недільних шкіл, лідерів домашніх груп тощо. Тобто для роботи з Коментарем не потрібно мати спеціальної богословської освіти.

Автори уникають складних граматичних конструкцій, незрозумілої термінології, надмірного вживання єврейських та грецьких слів. У тих місцях, де вони все ж наводяться, їх транслітерують кирилицею та ґрунтовно пояснюють. Тому Слов'янський біблійний коментар — видання для східноєвропейського обивателя, а не для людей з особливим рівнем пізнання. Він пригортається для домашнього вивчення Біблії, при підготовці до проповіді, біблійного уроку та інших потреб.

Доступність видання не означає його примітивності. Коментар завдяки своїй оригінальній концепції буде цікавим і для богословів, викладачів, студентів. Відгуки, які ми отримуємо підтверджують це.

Коментар має 1840 сторінок і коштує 1000 гривень. Якщо замовляти 20 примірників, ціна становитиме 600 гривень за примірник.

— У чому перевага цього Коментаря над іншими такого роду виданнями?

— Це перший за останні сто років однотомний Коментар на всі канонічні книги Священного Писання, який написали східнослов'янські автори. Авторі тлумачать біблійний текст винятково з позиції євангельського богослов'я. Текст видання віддзеркалює сучасний східноєвропейський контекст, пропонуючи читачеві орієнтири для практичного застосування Біблії. Це не готові відповіді на всі питання, а вказівки, які мотивують християнина до глибокого самостійного переосмислення сучасності у світлі Божого Слова.

Текст Коментаря розділено не за віршами, а за завершеними фрагментами, що створює цілісність у сприйнятті Біблії. У виданні також представлені 84 богословсько-аналітичні статті на гострі богословські, екслезіологічні та соціальні теми. Загалом пояснення уривку, його літературно-богословське осмислення й практичне застосування, а також статті повинні сприяти зміні світогляду і цінностей читачів, розуміння і застосування біблійного тексту.

— Зазначається, що над виданням працювали 94 автори з десяти країн, представники різних

конфесій. Скільки авторів з церков ХВЄ? Над якими статтями довелося працювати особисто вам?

— Варто зазначити, що всі автори Коментаря — євангельські християни. Так, вони належать до різних церков, теологічних традицій, відображаючи сучасне євангельське розмаїття. Утім, автори поєднані не догматикою, а місією — показати актуальність Біблії для сучасного східного слов'янина, можливість практичного втілення Слова у XXI ст.

Церкви ХВЄ в проєкті представляли 22 автори з декількох країн, троє з десяти членів Редколегії — служителі п'ятидесятницьких громад. Ця частка приблизно віддзеркалила стан розвитку біблеїстики в п'ятидесятницькому середовищі. У цій царині нам є куди розвиватися.

Моє завдання в проєкті полягало у забезпеченні комунікації членів Редколегії на чолі з доктором Сергієм Санниковим та авторами тексту. У цьому нам у нагоді стали сучасні інформаційні технології. Я працював також над богословсько-аналітичною статтею «Гоніння на християн» та редагував інші богословсько-аналітичні статті.

— Скільки часу та зусиль пішло на цю роботу? Пам'ятаєте свою реакцію, коли вам запропонували долучитися до авторського колективу?

— Перші спроби в напрямку формування концепції проєкту були зроблені ще 2008 року, але стаціонарна робота Редколегії почалася в 2011 р. Текст писався, коригувався, редагувався, верстався протягом майже п'яти років.

Як сьогодні пам'ятаю дзвінок головного редактора

з пропозицією стати секретарем проєкту. Моя реакція в таких випадках завжди подячно стримана. Після молитви, консультацій з сім'єю, а також з'ясування деталей проєкту я занурився в роботу. Нині розумію, що це була Божя воля.

— Презентація в Києві відбулася 1 жовтня. Скільки книг вже розкупили до цього часу? Ви, мабуть, отримали вже деякі відгуки.

— Продаж Коментаря розпочався ще за вісім місяців до презентації. До початку презентації майже половина видання в Україні (паралельно Коментар було надруковано в Росії) вже було замовлено та передплачено. На сьогодні розкуплено 80% тиражу.

Перші відгуки дуже позитивні. Це не випадково, враховуючи рівень підготовки та посвячення авторів та членів Редколегії, а головне — Боже скерування у праці. Враховуючи, що це перше видання, природно, є окремі недоліки праці та зауваження. Вони більше стосуються зовнішнього оформлення видання.

— Поділіться секретами — які видання нам чекати у майбутньому.

— Наступним кроком стане переклад тексту Коментаря українською та англійською мовами. Частина текстів буде перекладена, частина суттєво відредагована або переписана. Є також значний інтерес у перекладі видання грузинською, казахською та узбецькою мовами. У дещо віддаленій перспективі — бачення створити ґрунтовний екзегетичний коментар у декількох томах, написаний вітчизняними авторами.

chve.org.ua.

УКРАЇНА ЗНОВУ ПІДТРИМАЛА ПРИЗНАЧЕННЯ ЕКСПЕРТА ООН З ПРАВ ЛГБТІ

Представники України вдруge підтримали створення посади Незалежного експерта ООН з питань сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності – тепер вже під час голосування Генеральної Асамблеї ООН.

На засіданні 19 грудня 2016 року низка держав виступили з ініціативою відкласти розгляд Резолюції № 32/2 Ради з прав людини від 30.06.2016 року про запровадження посади Експерта ООН з прав ЛГБТ з тим, «щоб надати час для проведення подальших консультацій з метою визначення правової основи, на якій буде базуватися мандат спеціальної процедури, що засновується цією Резолюцією», повідомляє Інститут релігійної свободи.

Згідно з результатами голосування делегація України в ООН виступила проти цієї поправки, чим удруge підтримала створення такої посади за відсутності належної міжнародної правової бази. У підсумку, 84 голосами «проти» поряд із 77 голосами «за» та 16 «утрималися» зазначена поправка була відхилена.

Згадану посаду Незалежного експерта ООН вже обійняв пан Вітін Мунтаборн. З його власних слів, опублікованих 30 листопада 2016 року, своїми основоположними завданнями на посаді Експерта ООН серед іншого він вбачає:

- визнання статусу ЛГБТІ: закріплення в законодавстві і практиці права людей на те, щоб їх гендерна ідентичність визнавалася в офіційних та інших документах;
- гендерно-багатоманітне культурне включення ЛГБТІ: виявлення та поширення таких тлумачень релігії та інших переконань, які проголошують засади прийнятності всіх, що має надати простір для гендерної

різноманітності; робота з релігійними, політичними, громадськими діячами та лідерами громадської думки для пропагування поваги і захисту ЛГБТІ; а також дозволити ЛГБТІ асоціюватися і в повній мірі брати участь в сімейному житті і соціальних змаганнях;

- процес співчуття до ЛГБТІ, що передбачає залучення вчителів, батьків, громади і дітей, молоді у вихованні розуміння сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності, що є всеосяжним.

Натомість напередодні голосування Всеукраїнська Рада Церков і релігійних організацій у листах за підписом єпископа Михайла Паночка зверталася до Президента України та МЗС із закликом підтримати поправку про необхідність додаткових консультацій щодо запровадження посади Експерта ООН з прав ЛГБТ.

Деякі з українських Церков окремо висловлювали свої застереження щодо запровадження гендерної ідеології через ризик того, що закони України, які визначають шлюб як союз між чоловіком і жінкою або дозволяють усиновлення дітей лише гетеросексуальними парами, будуть класифікуватися як дискримінаційні, незважаючи на те, що вони відповідають нормам міжнародного права в галузі прав людини.

ЗАКОН ВІДТЕРМІНУВАВ ПЕРЕРЕЄСТРАЦІЮ УСІХ НЕПРИБУТКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ДО ЛИПНЯ 2017 РОКУ

Верховна Рада прийняла законопроект № 5368, який продовжує строк формування нового Реєстру неприбуткових установ та організацій до 1 липня 2017 року.

Проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу України (щодо поліпшення інвестиційного клімату в Україні) передбачає комплекс змін у сфері оподаткування. Його розгляд тривав півтори години вночі 21 грудня 2016 року у контексті бюджетного процесу та завершився о 2:35 підтримкою у 240 голосів народних депутатів, повідомляє Інститут релігійної свободи.

Серед іншого законопроект передбачає поправки до пунктів 34 і 35 підрозділу 4 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України, які передбачають:

1. Неприбуткові підприємства, установи та організації, внесені до Реєстру неприбуткових установ та організацій на день набрання чинності Законом України № 652-VIII (тобто на 13.08.2015 р.), не підлягають виключенню з цього Реєстру до 1 липня 2017 року.
2. Неприбуткові підприємства, установи та організації, внесені до Реєстру неприбуткових установ та організацій на день набрання чинності Законом України № 652-VIII (тобто на 13.08.2015 р.), що не відповідають вимогам пункту 133.4 статті 133 Кодексу, з метою включення до нового Реєстру неприбуткових установ та організацій зобов'язані до 1 липня 2017 року привести свої установчі документи у відповідність із нормами цього Кодексу та у цей самий строк подати копії таких

документів до контролюючого органу. 3. Неприбуткові підприємства, установи та організації, які не привели свої установчі документи у відповідність із нормами пункту 133.4 статті 133 цього Кодексу, після 1 липня 2017 року виключаються контрольним органом з Реєстру неприбуткових установ та організацій.

Відповідні зміни у проекті закону № 5368, внесенного до парламенту Кабінетом Міністрів, є реакцією на звернення громадських активістів, у тому числі представників Всеукраїнської Ради Церков і релігійних організацій, про неможливість перереєстрації всіх неприбуткових організацій до кінця цього року.

Як повідомляв ІРС, на підставі Закону України № 1667-VIII від 06.10.2016 року Податковий кодекс України вже доповнено іншою нормою, згідно з якою термін перереєстрації статутів релігійних організацій продовжено до 1 січня 2018 року. Зазначені зміни набули чинності в листопаді минулого року.

Джордж Давидюк
Генеральний пресвітер
Національного слов'янського
дистрикту Асамблей Божих США

Хочемо ми того чи ні, ми живемо не на небі, а на землі. І суспільство впливає на наших дітей. Іссахарові сини просили в Бога мудрості і знали, що вони мають робити.

Америка 50-х років минулого століття, в якій я виростав, була високоморальною. Було чітке розуміння правильного і неправильного навіть у невірних людей. Були міцні сім'ї, розлучення були рідкістю навіть у невірних, не кажучи вже про церкву. Нормою було мати двох батьків – тата і маму. У школах була міцна дисципліна, як і скрізь у суспільстві. Аборт вважався злочином.

Розуміння часу

Це веде нас до ностальгії – туги за минулим. Але так було завжди. Навіть за царя Соломона. Він сказав: «Не кажи: «Що це сталося, що перші дні були кращі за ці?», бо не з мудрості ти запитався про це» (Екл. 7:10).

Кожна генерація думає так. Навіть Марта, Марія, Лазар думали так. Вони були близькими друзями Христа, і Він заходив до їхнього дому, щоб відпочити. Коли Лазар тяжко захворів, сестри чекали, що прийде Ісус і зцілить його. Та й учні Ісуса очікували, що саме так і буде. Проте Ісус відказує, що це не час.

Виглядало так, що Христос запізнився. Адже Лазар помер. Аж на четвертий день Ісус каже, що піде туди. Марта розчарована. Вона не розуміє, чому Ісус, їх Приятель, не прийшов вчасно.

Люди мають свій час. І ніколи вони думають: Боже, де Ти? Чому Ти не чуєш мою молитву? Коли Ти до мене прийдеши? Я так довго молюся...

Хочу потішити ваше серце, любі друзі: Бог ніколи не запізнюється. І Він прийде,

ЦЕРКВА І СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

«А з Іссахарових синів, що мали розуміння часу, щоб знати, що буде робити Ізраїль» (1 Хр. 12:32).

але не у ваш, а у Свій час.

Марта, як часто і ми, згадає вчорашній день. Вона каже: «Коли б, Господи, був Ти отут, то не вмер би мій брат...» (Ів. 11:21). Ісусе, вчора або позавчора один дотик Твоєї потужної руки – і Лазар був би здоровий.

Ісус промовляє їй у відповідь чудові слова, які Марта, однак, не розуміла. Він каже: «Воскресне твій брат!» (Ів. 11:23). Марта подумала, що Він говорить про майбутнє, і відказує: «Знаю, що в воскресення останнього дня він воскресне».

Ми вміємо оглядатися у вчора: о, тоді Бог діяв!.. Тоді діяла Божя сила!.. І так само ми вміємо дивитися в той день, коли все зміниться на краще: ми будемо на небі з Господом.

Але ми не живемо вчора і не знаємо, чи побачимо завтрашній день. Ми живемо сьогодні. І Христос каже Марті: «Я воскресення й життя. Хто вірує в Мене, хоч і вмере, буде жити» (Ів. 11:25).

Добре дивитися назад, у минуле. Це спонукає нас бажати ще кращого, ще більшого. Але ми не живемо вчорашнім днем і не можемо повертатися в минуле, мріючи про майбутнє, коли стане краще. Ні, ми живемо сьогодні і потребуємо чітких відповідей на запити сьогодення. Ми не можемо водити машину, дивлячись тільки в дзеркало заднього виду.

Наші діти відрізняються від нас, вони не є нашою копією, хоча й кажуть, що яблуко від яблуні недалеко падає. Теперішню генерацію називають постмодерним суспільством. Люди відкидають об'єктивну реальність і заявляють, що нема абсолютних правил, абсолютної моралі, і все відносне. У цьому великий вплив східних релігій, де багато правд. Але це абсурд, це нелогічно. 2 і 2 завжди 4, а не 5, 7 чи 12.

Сьогодні світ повторює запитання Пилата: «Що є правда?». І будемо відверти:

хто у світі сьогодні вірить політикам? Кажуть, що ніхто так не обманює, як після рибалки і до виборів. Люди шукають правди, але не знаходять її.

Це почалося ще в Едемському саду, коли змії запитав Єву: «Чи дійсно Бог сказав?...» Він посіяв сумнів. І сіє досі.

Але ми знаємо відповідь на питання Пилата. Ісус молився: «Освяти Ти їх правдою! Твоє Слово – то правда» (Ів. 17:17).

Перша відповідь на запити суспільства сьогодні – це звернути увагу людей не на нас і наші переконання, хоча ми маємо право їх висловити. Але звернути увагу людей на Боже Слово.

Знаєте, чому служіння Біллі Грема таке успішне й авторитетне? Одна з причин – коли він проповідував невірним людям, а проповідував він мільйонам по всьому світі – він ніколи не казав щось від себе. Він наголошував: «Біблія каже». Він наголошував на авторитеті Божого Слова. І нам не треба захищати Боже Слово. Воно саме захищає себе. Це абсолютна правда, яка не потребує захисту.

Суспільство заявляє: хто має право казати, як мені жити, що правильно, а що – ні. Суть гріха в тому, що люди наговорили: я – хазяїн свого життя. І я живу так, як хочу. Це також почалося в Едемі, коли змії сказав першим людям: «Ви станете, як боги». Іншими словами, ви самі будете вирішувати, що правильно, а що неправильно.

Вчора аборт – це неправильно, а сьогодні – правильно. Вчора розлучення – це сором, нині – звична річ. І хто має право сказати нам, що правильно, а що – неправильно.

Послухайте: хто має право лікувати наші зуби? Будівельники? Ні, звісно. Ми шукаємо кваліфікованих стоматологів. Людей, які розбираються в цій справі. Як вчилися цій справі. Ми не підемо лікувати зуби до шевця. І не підемо до

стоматолога, який має нахил до садизму.

Якщо у виборі стоматолога ми такі ретельні, то тим більше у виборі того, хто здатний полікувати людську душу. А лікувати душу може лише Той, Хто її створив, – Бог-Творець. І аж ніяк не диявол, його ціль – звести тебе, щоб разом проводити вічність в озері вогненному.

Характеристики істини

У світі кажуть, що в кожного своя правда. Але Слово Боже каже, що правду можна пізнати. В одному з псалмів читаємо: «Пошли Своє світло та правду Свою, вони мене будуть провадити» (Пс. 43:3).

З людьми, які шукають правду, треба говорити лагідно. Бо інакше від доброго засвідчення можна перейти до сварки. А Христос ніколи не сварився. Він завжди шукав ведення Духа Святого, щоб підійти до тих людей, які шукають правду. Згадаймо самарянку. Той, хто шукає правду, може її пізнати.

Правда незмінна. Принципи істини Божої незмінні. Мода міняється, часи міняються, методи міняються, а Боже Слово незмінне, бо Ісус Христос вчора, сьогодні і навіки Той Самий. І що було правдою за часів Христа, те правда і сьогодні.

Правда завжди перемагає. Бог каже, що правда повік буде з нами (2 Ів. 2). Римським солдатам заплата, щоб вони казали, ніби тіло Ісуса вкрали, але й сьогодні люди вірять, що Христос воскрес.

Проте що буде завтра? Суспільство буде все більше й більше розкладатися. «І через розріз беззаконня любов багатьох охолоне». Люди, які горіли для Бога, ходили з Богом, відпадут. Закон добрий і потрібний, але беззаконня відвертає людей від Бога. Не очікуймо від суспільства змін на краще.

Друге, що буде завтра, – будуть змінені закони. Даниїл каже про ці часи: «І буде робити той цар за своїм уподобанням, і

підійметься, і підвищиться понад усякого бога, і на Бога богів говоритиме дивні речі, і матиме успіх, аж поки не довершиться гнів, бо виконається те, що було вирішене» (Дан. 11:36). І ще Даниїл каже: «І він кине правду на землю... і матиме успіх» (Дан. 8:12). Тобто Церква буде переслідувана. І я дуже не люблю цей вірш Писання: «І їй (звірині) дано провадити війну зо святими та їх перемогти» (Об. 13:7).

Церкву не можна перемогти, але над людськими тілами ворог матиме перемогу. Ми маємо владу над гріхом, демонськими силами, але ми не маємо влади над переслідуванням. Усі праведні будуть переслідувані.

На Голгофі виглядало, що диявол переміг Ісуса Христа. Але настав третій день – і Христос воскрес. Фінальна перемога наша – «І вони його перемогли кров'ю Ангія та словом свого засвідчення» (Об. 12:11).

Ми нікого не переконуємо словами про себе, але свідчення про силу Ісуса в нашому житті здатне впливати на людей. А коли ми страждаємо за віру, коли відкидають наші слова, Дух Святий, Дух слави спочиває на нас (1 Петр. 4:14).

Ми не зможемо міняти суспільство, але коли темрява згущується, свічка світить ясніше. Тому пам'ятаймо минуле, працюймо на сьогодення і готуймося до завтра.

Нам треба зрозуміти, в якому часі ми живемо, і стояти за правду, вміти дати відповідь людям, які шукають правди, і бути готовими платити ціну – навіть власним життям. Бо кров мучеників – це насіння Церкви. І Дух Святий виявить над тобою славу і докаже віруючим людям, що ти стоїш за правду.

«Коли ж стане збуватися це, то випросяйтесь і підійміть свої голови, бо зближається ваше визволення!» (Лк. 21:28).

ЗАБАГАНКИ І НЕОБХІДНІСТЬ — ЯК ЇХ РОЗМЕЖУВАТИ

«І став народ голосно нарікати до Господніх ушей. І почув Господь, і запалав його гнів, і загорівся між ними Господній огонь, та й пожег їх у кінці табору. І народ став кричати до Мойсея. А Мойсей помолився до Господа, і погас той огонь. І він назвав ім'я того місця: Таб'єра, бо між ними горів був Господній огонь. А збиранина, що була серед нього, стала вередувати, і також Ізраїлеві сини стали плакати з ними та говорити: «Хто нагодує нас м'ясом? Ми згадуємо рибу, що їли в Єгипті даремно, огірки й дині, і пір, і цибулю, і часник. А тепер душа наша в'яне, немає нічого, тільки мання нам перед очима» (4М. 11:1-6).

Коли народ Божий починав нарікати, Божий гнів спадав на них. Того разу навіть вогонь з'явився, і люди змушені були шукати заступника. І Мойсей молився до Господа, щоб цей вогонь погас. Та особливо він би звернувся до вас, увагу на четвертий вірш цього розділу: «А збиранина... стала вередувати». Буквально цей текст звучить: «А приходьки, що були між ними, стали виявляти забаганки».

Тобто люди з інших народів, які жили разом з єврейським народом, стали вередувати, і народ Божий підтримував їх. Ті люди, які жили з ізраїльським народом, повинні були підкорятися Закону, який Бог дав для ізраїльського народу. Для них не було винятків у Законі. Вони ставали на ту ж релігійно-правову платформу, як і народ, поміж якого вони жили. Вони вийшли разом з Ізраїлем з Єгипту. Але коли євреї прогнівили Бога, то й приходьки проявили себе.

Вам знайома така картина: ти закликаєш прославляти Бога, бо Він великий і дивовижний, а у відповідь чуєш тільки поодинокі слова підтримки. А як тільки-но ти станеш нарікати, довікола знайдеться купа однодумців, які активно підтримуватимуть твою позицію починаючи від того, що ранок дощовий, і закінчуючи тим, що наша нездала влада теж якимсь чином спричинила такий дощовий ранок.

Пригадує уривок із Нового Заповіту: «Отже, ви вже не чужі й не приходьки, а співгромадяни святому, і домашні для Бога» (Еф. 2:19). Проблема людей, які нарікають, найімовірніше полягає в тому, що вони приходьки. Тобто вони ще в повноті не віддалилися Господу. Вони не належать Йому. Вони ще не осягнули всього того, що дає Господь. Приходькам властиво нарікати. Вони порівнюють нинішнє становище із вчорашнім днем. І, незалежно від того, було це рабство чи свобода, знаходять у вчорашньому дні якісь позитивні моменти, яких немає тепер. Та найгірше, коли їх підтримують ті, кого Бог називає Своїми.

Особливості часу і регіону

«А збиранина, що була серед нього, стала вередувати, і також Ізраїлеві сини стали плакати з ними». Що означає вередувати? Вередлива людина — вибаглива, примхлива. Їй важко догодити. Отже, ці люди почали виявляти свої забаганки. Забаганка — це те, без чого можна обійтися. Ніхто не каже, що Ізраїлеві в пустелі було легко. Вони переживали різні складні обставини, іноді недоїдали і недопивали. Складно навіть уявити, як увесь цей комплекс — без відповідної інфраструктури (пологових будинків, лікарень тощо) міг успішно функціонувати. Але Господь протягав Своєю рукою, виявляючи милість. І ці люди не залишалися без Його підтримки.

Та раптом того необхідного, що давав Бог, стало замало. Люди стали висловлювати свої забаганки й шукати того, без чого в умовах пустелі можна було б обійтися.

Як же нам розмежувати, що є необхідністю, а що — забаганкою? Коли ми одружилися, моя дружина сказала, що треба було б купити пральну машину-автомат. Коли це почувла моя бабуся, то сказала: «Ти ба, яка примхлива!». Нині машина-автомат — це примха чи необхідність? Звичайно, необхідність. Тобто зауважмо закономірність: те, що 30-50 років тому було забаганкою, стало необхідністю. Тепер ми

не можемо уявити, як люди обходилися без памперсів, без пральної машини та інших речей. Ми звикаємо до цих речей, вони роблять наше життя зручнішим і комфортнішим, полегшують нашу працю. І читаючи 31-й розділ Приповістей, сучасні жінки кажуть, що побутова техніка — це їхні служниці.

Тобто час визначає, забаганка чи норма.

Ще це залежить від регіону, в якому ми живемо. Наприклад, у Запоріжжі маршрутки зупиняються лише на зупинках, а в Дніпропетровську — там, де ви замовите. Іноді ці замовлення переходять межі розумного. Якось один чоловік сказав: «Спиніться біля третього під'їзду останньої п'ятиповерхівки». У відповідь водій запитав: «А може, вас прямо в спальню доставити?!». Такі забаганки в людей, які живуть у Запоріжжі, навіть не виникають, тому що в них є чіткі обмеження.

Переходячи на біблійний контекст, ми можемо зауважити з цього приводу, що ситуація в пустелі — це одна ситуація, а ситуація в обжитому місті — зовсім інша. І ті, хто живуть у пустелі, можуть дивитися на тих, хто живе в місті, і казати: «Оце забаганки!», хоча насправді це може зовсім не бути забаганкою, бо в місті вирує зовсім інше життя.

Потреба чи забаганка?

Щодня, чи стикаючись із необхідністю щось придбати, варто ставити собі питання: «А чи це потрібно мені?». У нас підростає досить вибагливе покоління. Покоління, яке стежить за тим, як змінюються мобільні телефони, як оновлюються айпади. І не раз мені доводилося бачити істерики тінейджерів, які шантажують батьків, вимагаючи купити нову модель того чи іншого пристрою, хоча вона майже нічим не відрізняється від попередньої.

Люди не можуть розмежувати, що їм необхідно, а що просто забаганка. Так лукавий обманює людей.

Досліджуючи історію, я зауважив, що її творцями були люди, які мали великі можливості, але зуміли розмежувати власні потреби й забаганки. І той ресурс, який мав іти на забаганки, використали для Царства Божого. Господь їх благословив у цьому. І вони залишилися на сторінках історії як видатні люди.

Чому ми не купуємо собі дорогих речей? Тому що живемо в такій країні, де не можемо собі цього дозволити. І наші обмежені ресурси трохи пригальмовують наші забаганки. Але якщо ми мали більше ресурсів (і дехто вже їх має), то як би ними розпорядилися?

Чи зможемо ми розмежувати необхідність та забаганку? Чи зможемо сказати: «Я міг би дозволити собі те чи інше, але я не буду цього робити, тому що для мого нормального життя мені достатньо ось цього. А цей ресурс часу, талантів, матеріальних засобів я спрямую в Божу справу, яка принесе славу Йому».

Тут постає ще одне питання. Один пастор з Дніпропетровська, у якого семеро дітей, одного разу сказав Богові: «Господи, Павло казав, що вмій жити в бідності й у багатстві. У бідності ми вже навчилися жити. Може, спробуємо в іншому стати новими?». І Господь сказав до його серця: «У вбогості ти свої екзамени склав. А в багатстві — невідомо чи складеш».

За час другої та третьої хвилі еміграції в Америку виїхало близько 60 тис.

українських християн. Багато хто з них тут страждав за віру, склав іспити на вірність у вбогості та переслідуваннях. Але коли потрапили туди, багато хто не зміг устояти. Це був сильний психологічний розрив культур. І ті сходинки, які були перестрибнуті неприродним способом, не дали можливості цим людям правильно сформуватися, і багатьох екзамени вони не змогли скласти.

Особливо складно було молодим людям. Вони зробили спробу розмежувати норму та забаганку, але їм це не вдалося.

Критерії розмежування

Апостол Павло каже до римлян: «... Але зодягніться Господом Ісусом Христом, а догодження тілу не обертайте на пожадливість!» (Рим. 13:14). Сьогодні ця тема не популярна. 40% проповідників на християнському телебаченні говорять про процвітання, про те, що Бог хоче благословити нас матеріально. Але є й інший бік медалі — це вчення про скромний спосіб життя. Тому я хочу вам запропонувати чотири критерії, які допоможуть розмежувати забаганки та необхідність. Це не максимально універсальні положення. Про них можна дискутувати. Але читаючи Писання і практикуючи їх у своєму житті, я зрозумів, що вони допомагають мені визначитися в цьому питанні.

Перший критерій — смирення. Позитивні герої Біблії — це смиренні люди. Погляньте на Авраама. Господь благословив його і дав йому великі можливості. Послання до євреїв свідчить, що Авраам міг дозволити собі звести будинок, але він жив у наметі, бо чекав того міста, художником та будівничим якого був Сам Бог. Авраам міг багато чого собі дозволити, але його мотивувало інше бажання — він орієнтувався на Господа.

Той же розділ про віру згадує Мойсея, який зробив у своєму житті один дивний вибір — відмовився називатися сином дочки фараона й більше захотів страждати з народом Божим, ніж мати досконалу грівовну потіху. Тобто Мойсей навчився проводити чітку лінію між потребами та забаганками, і Бог потужно використовував його.

Павло свідчить про себе, що те, що було для нього перевагою, він став вважати сміттям ради Христа. У Павла були переваги. Він міг задовольняти свої забаганки. Але він побачив, що в цьому житті більш цінне та реальне.

І найкращий приклад для нас, звичайно, Ісус. «Він, будучи в Божій подобі, не вважав за захват бути Богові рівним, але Він умалив Самого Себе... Він упокорив Себе, будучи слухняний аж до смерті, і то смерті хресної... Тому й Бог повищив Його, та дав Йому Ім'я, що вище над кожне ім'я» (Фил. 2:6-9).

Ми знаємо, що дозволяють собі діти сучасної еліти, особливо ті, які не зробили нічого самі, а просто увійшли в можливості своїх батьків. На яких авто вони їздять? Де їдять? Як відпочивають?

І погляньмо на Ісуса. Син Царя над царями був настільки невибагливим, що, прийшовши на цю землю, говорив Сам про Себе: «Мають нори лисиці, а гнізда небесні пташки, Син же Людський не має де й голови прихилити». Але все це робилося ради великої мети — спасіння людства. І це смирення Божого Сина й стало причиною того, що Бог повищив Його.

В історії Церкви ми бачимо багато людей, які вдавалися до аскетизму, до крайнощів у ставленні до свого тіла — я не закликаю до цього. Проте багато з них розуміли істинну суть речей у цьому тлінному світі.

Франциск Асизький, який мав величезне багатство, у 23 роки, повернувшись із чергової військової кампанії, побачив зруйновану дзвіницю. І щось всередині нього защемило. Він став на коліна біля цієї церковки й пообіцяв Богові, що використає те, що має, щоб відбудувати її. Згодом він створив цілий орден францисканців,

які в одній руці несли Євангеліє, а в другій — матеріальну допомогу людям. І цей орден відіграв дуже важливу роль у самооновленні католицької Церкви, зокрема, у розумінні того, що важливе в цьому світі, а що не варте і ламаного гроша.

Другим фактором, який допоможе нам відмежувати забаганку від потреби, є любов до людей. Я задумався про це, коли прочитав одну декларацію, записану християнськими бізнесменами в 1972 році. Вона проголошує: «Ми, бізнесмени-християни, маємо достатньо ресурсів для того, щоб дозволити собі шикарно жити. Але ми знаємо, що у світі кожен п'ятий недоїдає і щодня 2,5 тис. людей у світі помирають від голоду» (це було в 70-ті роки).

Коли приходить таке усвідомлення, ти не дозволиш собі замовити страву за ціну з багатьма нулями чи робити щось інше, щоб задовольнити свої забаганки. Мати Тереза, яка відіграла чи не найбільшу роль в історії християнства ХХ століття, сказала, коментуючи, чому вона допомагає відкинутим і нікому не потрібним людям: «Коли я дивлюся в їхні очі, я бачу в них Ісуса». І це не давало їй спокою. Вона робила те, до чого була покликана, жертвуючи всім, що мала.

У 1979 році ця бідна албанка отримала Нобелівську премію (це 1 млн. 069 тис. доларів), і люди з її оточення запропонували жінці змінити імідж і купити гарний автомобіль, мотивуючи тим, що її запрошують президент та прем'єр-міністри. Вона ж відповіла: «Я особисто проконтролюю, щоб усі ці гроші до останнього долара пішли на розвиток мережі дитячих будинків в Калькутті та в усій Індії».

Коли я прочитав ці слова, то замислився над тим, як багато може зробити любов до людей, помножена на любов до Ісуса. Мати Тереза мала право розпорядитися своїми грошима так, як захоче. Це були її гроші. Але вона віддала їх на служіння. І ті, що за життя супроводжували колосальний авторитет.

У 1993 році Білл Клінтон вперше легалізував аборт в Америці. У 1994 році Мати Тереза прибула в Білий дім на молитовний сніданок. Коли їй дали слово, вона, не злякавшись перших осіб Америки й інших країн, сказала, що аборт — це страшний гріх, який веде за собою страшне прокляття. І коли вона закінчила свою 20-хвилинну промову, всі встали й аплодували. Встав також і Клінтон. І теж поплескав в долоні. Людина, яка мала досить високий статус, визнала авторитет простої жінки, тому що в певний момент свого життя вона зробила правильний вибір — що їй потрібно в житті й без чого вона може обійтися.

Третій фактор — це здорова наука. У Посланні до Тимофія Павло написав: «Проповідуй Слово, допомагай вчасно-невчасно, докоряй, забороняй, переконуй з терпеливістю та з наукою. Настане бо час, коли здорової науки не будуть триматися, але за своїми пожадливостями виберуть собі вчителів, щоб вони їхні вуха влещували» (2 Тим. 4:2-3).

Апостол Павло писав свої послання, духовно бачачи ті обставини, у яких буде перебувати Церква. Він знав, що настає час, коли вчення про скромний спосіб християнського життя не буде прийматися. І ми живемо саме в такий час,

коли люди не хочуть приймати здорової науки, а обирають собі вчителів за своїми пожадливостями. Тобто люди хочуть задовольняти свої тілесні бажання. І вони шукають учителів, які говоримуть саме про це. Тому зрозуміло, що в такому контексті вчення про скромний спосіб життя не буде популярним.

І нарешті четверте, що стримає нас і вкаже на межу між потребами та забаганками, — це вдячність. Я зауважив, що вдячні люди ніколи нічого не потребують. Невдячні ж люди завжди невдоволені, бо їм важко догодити. Апостол Павло каже, що велике надбання — благочестя із задоволенням.

Я не хотів би демонструвати вас. Звичайно, у нас має бути мрія, ми повинні прагнути до чогось. Ми не повинні опустити руки й нічого не робити. Не повинні провадити своє життя як-небудь. І якщо є можливість скористатися кращим, то варто цим скористатися. Але в якусь мить до нас прийде більш повне розуміння матеріальної сутності цього світу.

Мій брат живе в Америці. Він їздив на «Хонді» 2007 року. Та всі його друзі в церкві тирили, що час вже купувати більш сучасне авто. Але для того, щоб це зробити, потрібно було йти на третю роботу. Брат запитав у мене, що йому робити, бо якщо він погодиться ще на третю роботу, то в служіннях він майже не буде і з дітьми не буде бачитися. Я нічого не відповів, а лише запитав: «Як ти сам вважаєш?». — «Напевно, я піду проти суспільної думки, бо в цьому бачу небезпеку», — відповів він.

І це велика проблема. Люди обманути. Скоро вийде «Хонда» новішої моделі — і треба буде йти на четверту роботу. А як же Боже діло? Як наші сім'ї? А потім ми запитуюмо, чому наші діти не служать Богові? І ще безліч негативних моментів. І все через те, що ми не зуміли зайняти правильну позицію щодо того, що нам треба, а без чого можемо обійтися. Не зрозуміли, чому варто присвятити свій час, а що — відкинути. І не змогли обрати більш високу мету, якій могли б присвятити свій час, сили й матеріальні ресурси.

Роздумуючи про людські забаганки, Арістотель сказав: «Не шукай того, що приємно, шукай того, що звільняє від неприємностей». Це ще один критерій, яким можна користуватися, щоб визначити необхідність того чи іншого в нашому житті. Що обираємо ми: шукаємо приємного чи хочемо звільнитися від неприємностей? Від однієї неприємності — від пекла Бог нас уже звільнив. І Павло каже, що Христос умер за всіх, «щоб ті, хто живе, не жили вже для себе самих, а для Того, Хто за них був умер і воскрес» (2 Кор. 5:15).

Тому наступного разу, коли ви будете робити якісь покупки чи формувати свій сімейний бюджет, не забувайте про приходьків та збирання, яка стала вередувати й звела народ Божий. Не уподібнюймося до них. Ми продовжуємо жити в умовах пустелі. Наш біг ще не завершений. Історія християнства ще пишеться. І я б дуже хотів, щоб той ресурс, який Бог дає нам (а він більший, ніж мали люди в минулому), ми могли присвятити Богові. І тоді ми гідно продовжимо написання цієї історії.

Михайло Мокієнко.
Кандидат історичних наук.

СЛІДАМИ ВЕЛИКИХ АПОСТОЛІВ

Українські християни вже є скрізь. Те, що дочірні церкви наших протестантських громад можна зустріти майже по всій Європі, сьогодні нікого не дивує. Але все більше наших місіонерів з'являється в краях, значно віддалених від нас географічно: в Індії, Китаї, Туреччині, у країнах Африки. Одні йдуть туди як посланців великих місій, інші – за власною ініціативою, маючи підтримку лише від Господа.

Приживатися там європейцям дуже непросто. Своєрідна давня культура, специфічний для нас уклад життя, зовсім інша психологія людей, та головне – інша релігія.

Найчастіше це іслам. Войовничий, здебільшого вороже налаштований до християнства та християн. Але Господь посилає туди вибраних Своїх, рясно благословляє їх, навчає й захищає, даючи все необхідне для життя та праці.

Сьогодні в Україні все ясніше відчувається напрямок руху Духа Божого: час переходити від теорії до практики, час починати активні дії. Сім'я Ігоря та Лесеї Л. вже більше 20 років здійснює успішну місію в Туреччині.

Інтерв'ю Віктора Котовського з Лесею Л. і пропонуємо вашій увазі.

– Знаю чимало братів та сестер, котрі загорілися бажанням нести слово Христа туди, де колись проповідували великі апостоли. Які якості знадобляться місіонеру?

– Найголовніше – особисто знати Господа. Якщо ти не маєш з Ним близьких стосунків, тобі там нічого робити. Там ніхто тобі не запропонує план на кожен день – куди йти, чим займатися, програми немає. Програму отримуєш від Бога.

Слухання голосу Божого, вміння з Ним ходити – одна з основних якостей. Якщо ти хочеш бути вчителем і плануєш свою діяльність за програмами, то в цю частину світу їхати не варто, тому що там вони не дуже люблять вчитися, вони люблять спілкуватися. Треба також мати в серці любов до людей. Якщо ти здатний спілкуватися з людьми годинами – вони тобі розкажуть про своє життя, ти їм – про своє. Якщо сім'я для тебе – цінність, а для них важливо, щоб у тебе була сім'я, якщо ти виявляєш до них постійну доброзичливість, тоді ти можеш входити в цю культуру.

– Ти знаєш турецьку й англійську мови. А як тобі далася турецька?

– Мене Господь з дитинства готував до цієї праці. Мама наймала репетитора з англійської, і це дозволило пізніше вступити до університету на факультет іноземних мов. Турецьку вчила сама – з 17 років почала її вчити.

– Якись певні підсумки вашої праці вже можна підвести?

– Напевно. Ми довго не бачили плодів своїх старань, але тепер входимо у плідну сферу. Поїхали до Туреччини тоді, коли в Україні почалося пробудження.

... Здавалося, що б'єшся об якусь непохитну стіну. Ми часто через це занепадали духом, приходили у відчай. Нерідко в церкві запитують: а скільки грішників у вас там покалося? Чим ми могли похвалитися? Практично нічим. 20 років ми молилися, та тільки тепер Бог почав відповідати на наші молитви.

– Чи був якийсь переломний момент у вашому служінні?

– Десять приблизно на десятому році праці нас охопила глибока криза. Ми серйозно вирішили залишити цю безперспективну справу. Три роки не їздили в Туреччину.

Я займалася то тим то сим, намагаючись знайти якесь нове місце, але ніяка інша робота не приносила радості. Єдине, що мене тішило, – це спілкування з Богом. Тривалий проміжок цієї паузи я вклала в Самого Бога, перебуваючи з Ним на самоті. Увесь час, що в мене лишався від роботи та дітей, я перебувала з Господом. Стала глибше вникати в Письмо, читала праці подвижників віри з минулих поколінь.

Спочатку Бог відновив радість у Ньому Самому, я зрозуміла, що мені для щастя потрібно не стільки служіння, скільки Він Сам. Це правда, я нічого не прикрашаю, коли кажу, що реально знайшла свою радість в Ньому Самому. Це був перший величезний зсув у свідомості.

Друге: мені стало абсолютно все одно, яке діло буду робити для Господа і де воно буде: у Туреччині, в Україні, поруч, далеко – це стало абсолютно неважливо. Бог вклав у моє серце сильне бажання робити що-небудь для Нього. І коли це вдавалося, то приносило велику радість.

Поступово Бог повернув нас назад у старе служіння через різні цікаві моменти. Це не був якийсь відкритий план, просто якісь знаки, можливо, якийсь наче випадковий рух сюди, туди... І раптом дивлюся, а я вже стою на своєму служінні.

– Як сталося, що ти обрала саме Туреччину?

– Я покалася, коли мені минуло 13 років, тобто 25 років тому. Не думала ні про яку Туреччину. Навчалася в американських місіонерів, брала участь в підлітковому служінні, серце дуже сильно прагнуло до будь-якого служіння, особливо з молоддю.

Місіонери вчили: серце – для місії. Я хотіла стати місіонером, і десь у 15 років вже точно знала, що Бог мене кличе саме в цю сферу діяльності. З цією метою пішла вчитися в школу «Молодь з місією». На практику нас послали до Туреччини. Це було в 1995 році.

Через три доби досить важкої подорожі по Росії ми потрапили в Трабзон, у російський район. У дешевому готелі жили «човники», які приїхали за товаром, і повіі. Обстановка була жахлива. Наших не сприймали, в спину постійно летіли грубі окрики та образи. Перша закордонна практика виявилася для мене дуже

важкою, не сподобалося нічого в тій поїзді. Раніше ми вдома проходили практику, нас добре зустрічали, багато людей калялися, а тут ми тільки ходили і молилися – мови не знаємо, нікого не знаємо. На кораблі, коли вже поверталися, я дивилася на берег, що віддалявся, й думала: класно! Нарешті їду додому, буду служити молоді. Ось так визріло, здавалося б, остаточне і тверде рішення: більше ніколи не бачити цю країну.

Вдома я була навчена не просто молитися, а молитися і слухати, що Бог тобі каже. І тут я входжу в молитву й відчуваю, що Бог зі мною не говорить. І так два тижні тривало мовчання Бога. Я запитала: Господи, що відбувається, чому Ти зі мною не розмовляєш? І тоді Бог сказав, я почула дуже чітко і ясно: «Я хочу, щоб ти повернулася в цю країну і там служила».

Перша моя реакція: «Господи, ну як Ти можеш мені таке доручати! Мені там не подобається! Невже Ти мене так мало любиш, що посилаєш туди?». Бог один раз сказав і потім мовчав. Я довго мучилася, боролася з собою, та потім здалася. Але на певних умовах: я маю спочатку вийти заміж, а вже тоді поїду туди разом із чоловіком.

Для цього була причина: у Туреччині до блондинок дуже підвищена увага, під чоловічими поглядами я духовно дуже погано почувалася. І коли Ігор освідчився мені, я відразу його запитала: «Ти в Туреччину зі мною поїдеш?». Він сказав: «Поїду». Ось так я вибрала Туреччину.

– Нещодавно в Туреччині сталася спроба державного перевороту, як ви переживаєте цю подію?

– У Стамбулі ми сіли в літак, щоб летіти в Ізмір. Якби літак затримався, ми б застрягли в Стамбулі. Слава Богу, встигли злетіти. Події почалися, поки ми були в повітрі. В Ізмірі в аеропорту люди були чимось сильно стурбовані, щось відбувалося в столиці, але ніхто нічого до пуття не знав. До свого місця ми добиралися маршрутною, дуже втомилися, так що навіть проспали свою зупинку, довелося брати таксі.

По телефону зв'язок перервався. Брати та сестри з нашої команди, які приїхали раніше, за нас посилено молилися. Ніхто не знав, що відбувається, чого очікувати. Коли ми зранку встали – вулиці в місті абсолютно порожні, але ж це курорт, у звичайні дні там, як то кажуть, яблуку ніде впасти. На пляжі – порожнє. Вночі з міста виїхали всі іноземці, забрали своїх дітей з табору, християнські лідери скасували намічені заходи. Виникла така ситуація, щодуже сильний страх охопив людей і не відпускав зо два тижні...

– Зміна влади могла призвести до зміни ставлення до християн...

– Наразі ми перебуваємо в тому місті, де сильної небезпеки від мусульман немає. Коли ми з Ігорем вперше приїхали в одне з найбільш закритих міст на сході країни, нас там заарештували, й ми просиділи цілу добу в відділку по боротьбі з тероризмом. Ми зрозуміли, що в це місто краще не повертатися. Бог повів нас на захід. Там ближче Європа, іслам не настільки радикальний. В Ізмірі ми довго служили, а тепер Бог пересунув нас у Кушадаси. Ізмір – це колишня Смирна, а Кушадаси це – Ефес. Маленьке місто, туди люди приїжджають вчитися, університет невеликий є. Дружимо з усіма віруючими, пішки можемо ходити, нам зручно, не переживаємо за дітей, людей менше. Не відчуваємо якоїсь загрози, у таких закритих населених пунктах місцевих дещо більше вабить Європа, і ми там можемо досить вільно проповідувати. Цього літа навіть співали християнських пісень на вулицях, показували сценки, єдине, ще не проповідували з мікрофоном, але й це буде.

– Люди там каються?

– Ми помітили, що політичний струс більше розкрив людей духовно. Якщо до цього їх цікавили тільки гроші, то зараз

навіть ті, у кого гроші є, розуміють, що в будь-який момент їхня країна може стати схожою на Сирію. Росія розхитувала обстановку там, тепер Ердоган веде якусь незрозумілу політичну гру. Незважаючи на те, що мусульманські сили активізувалися, церква зміцнилася, стала дієвішою. Головна потреба – нестача лідерів з числа місцевих жителів. Тому ми змушені привозити потрібних людей сюди, тут їх навчати, і потім вони починають своє служіння там.

У Кушадасах у нас вже утворилася громада російськомовних, близько 10-15 жінок, які одружені з турками. Вони збираються групою в публічному місці, решта – в основному по домівках.

Один будинок – це сім'я з 20-30 осіб і більше, з ними треба подружитися, щоб вони тебе почали слухати. Там інша специфіка, там збирати людей в якомусь орендованому приміщенні дуже дорого, треба реєструвати церкву, треба платити різні там внески, для цього потрібно мати тисячі доларів підтримки, а в нас таких грошей немає.

Разом ми збирали людей, коли жили в Ізмірі, але нас поліція закрила і сказала: або реєструєтесь, або ми вам забороняємо збиратися. Відтоді з турками ми спілкуємося лише по домівках. І це дає добрі плоди. В Ізмірі нацменшини піднімаються, ми сприймаємо це як місцеве пробудження, російськомовних теж пасемо, турецькі сім'ї відвідуємо, словом, церква там існує, хоча й не в класичному європейському вигляді.

– У вашій сім'ї шестеро дітей. Дати їм раду та ще й при такому служінні – це, як на мене, справжній подвиг. Жінки, у якогось більше трьох дітей, потерпають від хронічної втоми, вони в постійній напрузі та нескінченних клопотах, і це, природно, відбивається й на зовнішньому вигляді. А ти при всіх неминутих сімейних проблемах чудово виглядаєш, спокійна, врівноважена, завжди в гарному настрої. Як тобі це вдається?

– Якби я все робила сама, то нічого не змогла б зробити, я б уже не витримала. Весь секрет – у послуху Богові, у слідуванні за Ісусом по п'ятах, куди Він кличе. Наприклад: я відчула, що Бог нас закликає вести місіонерську школу. Уявіть, з моїм навантаженням, з моїми шістьма дітьми! Вести місіонерську школу – це не лише читати лекції, це нести відповідальність за все, школа працює 24 години на добу, шість місяців. Як це можливо? Але я знаю свого Господа: якщо Він щось доручає, то в Нього є шлях. Де я відхиляюся, там відразу ж виникають труднощі.

Ось яке диво сталося з моїми дітьми. Зазвичай мені доводилося багато в них вкладати, щоб мотивувати їх вчитися, налагоджувати стосунки з Богом. Тепер цю мотивацію здійснює за мене Господь. Якщо Він зсередини мотивує твоїх дітей вчитися, молитися, читати Слово, рости в служінні, то твоя робота зводиться до мінімуму. Для мене це було реальне чудо: мої діти сидять годинами над книгами, вчаться самі, читають Слово, потім мені розповідають – це те, що зазвичай

робила для них я. Коли взяла на себе відповідальність за Божих дітей, Бог взяв на Себе відповідальність за моїх дітей.

У Бога все комплексно, треба впровадитись у цей Його комплекс. У Нього немає такого, що одне руйнується через те, що інше зростає. Бог враховує все відразу, це Його особливість, Він думає за все одночасно, і якщо я Йому слухняна, то входжу в Його комплексний план.

Те саме і зі здоров'ям. Коли я ходжу в благодаті Божій, у мене з'являється надприродна сила. Можу спати набагато менше й почуватися набагато краще. Те, що я не виснажена, – то тільки тому, що в мені реально є Його благодать, яка дається через послух.

– Як ви вправляєтеся з дітьми при постійних переїздах?

– Ми їх ніколи вдома не залишали, я вчила їх сама як могла. Більше вчила життю, у тому плані, щоб вони вміли працювати самі. Коли нам потрібно їхати, я пишу заяву в школі, беру програму, і ми вчимося по книжках як можемо. Намагаємося не робити великих перерв. Було так, що діти вчилися відразу в двох школах: турецькій та українській. І все непогано виходило. Зараз двоє старших дівчаток навчаються в університеті, на бюджеті, отримують стипендію.

Взагалі, велика окрема тема – освіта місіонерських дітей, цілі книжки пишуться по цьому питанні.

– Розкажи про випадки чудес у вашому житті та служінні.

– Чудеса в нас відбуваються постійно, ми без чуда взагалі не живемо. Зараз їдемо з командою з 15 чоловік. У багатьох грошей – тільки на квитки, але я настільки до цього звикла, що не задаю Богові запитань, як нам бути далі. Він знає.

Або житло. Раніше ми домовилися там про житло, але ось нам подзвонили, що ту квартиру вже продано. 12 людей треба кудись розселити в понеділок, коли ми прибудемо на місце. Я не знаю куди. І таке буває дуже часто. Якби я все це навалила на себе, то давно посивіла б. Але Господь нас веде, і Він за все це думає. У Нього є план на нас, у Нього не обмежені можливості.

Що стосується мене, то на сьогодні маю певний набір робіт, що їх потрібно робити вже. Я знаю, що мені потрібно зробити сьогодні, а завтра – завтра буде потім. Так і з забезпеченням, так і зі здоров'ям. Ми вийшли за сферу природного життя, усе, що відбувається, часто приходиться від Господа як диво.

– Останнє й, можливо, найскладніше питання: уся ця велика робота, що невпинно розширюється, звичайно ж, потребує чималих фінансових вкладень...

– Постійної фінансової підтримки ми не маємо. На самі поїздки одноразово люди дають, кожен член команди збирає гроші для себе сам – комусь друзі допомагають, комусь знайомі. Якесь постійне централізоване фінансування відсутнє. Тому в нас немає бухгалтерії, немає й зарплат. Наш найголовніший донор – це Господь. На цьому й утверджується місія.

Трабзон розташований у дуже консервативній частині Туреччини

«Хто більш, як Мене, любить батька чи матір, той Мене недостойний. І хто більш, як Мене, любить сина чи дочку, той Мене недостойний» (Мт. 10:37), «Коли хоче хто йти вслід за Мною, хай зречеться самого себе, і хай візьме свого хреста, та й іде вслід за Мною» (Мт. 16:24).

«Сварився той народ із Мойсеєм...» (4 М. 20:3). Сварився через те, що той вивів його з Єгипту, що завів у пустелю – і тепер треба терпіти спрагу. Але ж хіба Мойсей міг своєю силою вивести таку велику кількість людей з краю рабства? Ні! Вивів Бог. І мабуть, Мойсей не мовчав цьому народові, доводячи, хто саме визволив його від панування єгипетського царя й привів у пустелю, і звинувачуючи в упертості й непокірності.

Зрештою, що можна довести розлюченому натовпу? Єдиний вихід – іти до Бога, що Мойсей і зробив. І Господь дав йому вихід з важкої ситуації: «Візьми жезло та збери громаду ти та брат твій Аарон, і скажете до тієї скелі на їхніх очах, і вона дасть свою воду. І виведеш для них воду з тієї скелі, та й напоїш ту громаду та їхню худобу».

Мойсей взявся негайно виконувати Божий наказ: «І зібравши Мойсей та Аарон громаду перед тією скелею. І сказав він до них: «Послухайте ж, неслухняні, чи з цієї скелі ми виведемо для вас воду?». І підніс Мойсей руку свою та й ударив ту скелю своїм жезлом два рази, і вийшло багато води! І пила громада та їхня худоба!» (4 М. 20:7-11).

Чудовий результат дій Мойсея – потекла вода й усі напийся! Але Бог невдоволений. І на цей раз невдоволений саме Мойсеєм та Аароном, а не народом: «І сказав Господь до Мойсея та до Аарона: «За те, що ви не ввірували в Мене, щоб явила ся святість Моя на очах Ізраїлевих синів, ви не введете цієї громади до Краю, що Я дав їм» (4 М. 20:12).

А чому Бог невдоволений? А тому, що Божі служителі зробили діло не так, як Він сказав. Їм потрібно було поважно, смиренно стати перед народом, а не сваритися з ним і дорікати йому; вони мали звернутися до скелі, щоб вона дала воду, а не гнівно бити по ній аж двічі. Вони мали поводитися перед народом як Його представники на землі, як справді служителі Божі – як ті, що вірять і довіряють Йому, являючи святість Його своїм смиренням, лагідним поведінням.

Зрештою, про що тут йдеться? Про стосунки – стосунки з Богом і людьми. Глибину наших стосунків із Богом, міру нашої віри й довіри Богові, нашої послуху Йому, нашої духовності виявляють саме стосунки з людьми. А за нашими стосунками, за

нашою поведінкою інші люди судять про нашого Бога.

Як бачимо, стосунки з людьми можна будувати двома способами: або так, як цього хоче Бог, або так, як цього хочемо ми, наша плотська натура. У першому разі ми виявлятимемо святість Божу, у другому – свій характер. У першому разі будемо отри мувати Божі благословення, у другому – Божу різку, щоб прийти до тям і згадати. Кому належимо, Чию волю маємо виконувати, – і відмовилися від свого характеру, від себе, щоб виявився характер Христів, Сам Христос.

Кожен, хто приходить до Христа, має знати, що з тої миті, коли він визнав Його за свого Спасителя й Господа, відмовився від себе й від усього свого – уподобав, планів, речей у сенсі прив'язаності до них і залежності від них, а то й прямого зречення. Про це казав Сам Ісус Христос: «Хто більш, як Мене, любить батька чи матір, той Мене недостойний. І хто більш, як Мене, любить сина чи дочку, той Мене недостойний» (Мт. 10:37); «Коли хоче хто йти вслід за Мною, хай зречеться самого себе, і хай візьме свого хреста, та й іде вслід за Мною» (Мт. 16:24); «...кожен із вас, який не зречеться усього, що має, не може бути учнем Моїм» (Лк. 14:33).

Отже, ми маємо вибрати одне з двох: або себе, або Христа. І якщо він називався християнами, то це означає, що вибрали Христа – і повинні жити за Його умовами, за Його заповідями, повинні дозволити Йому виявити Себе через нас у всьому, зокрема у стосунках з людьми. Ісус так само, називаючи Себе Сином Божим, виконував волю Свого Отця: «Бо Я з неба зійшов не на те, щоб волю чинити Свою, але волю Того, Хто послав Мене» (Ів. 6:38). І таким чином Отець Небесний виявив Себе через Свого Сина.

Якщо ж називаємо себе християнами, а робимо так, як нам хочеться, як нам до вподоби, – то самі себе обманюємо. Ми ще не Христові, ми ще свої – і це виявляють наша поведінка, наші стосунки й усе наше життя.

Одного разу Господь Ісус сказав Своїм учням: «Ви сіль землі... Ви світло для світу» (Мт. 5:13-16). Тобто своїм святым життям, поведінням, стосунками з ближніми ви маєте присмачувати світ і зберігати його від подальшого псування, освічувати й просвічувати його й вести до добра, до Бога.

Дехто може запитати: як це – жити свято, як це – бути сіллю й бути світлом, як це – зречтиса самого себе? Ми тоді схожі на того фарисея, який на слова

Ісуса Христа про любов до ближнього запитав: «А хто мій ближній?». Господь такому в Нагірній проповіді дає чітку відповідь: будь праведним (справедливим, чесним), не гнівайся на брата свого, не обзивай його, «за своїм супротивником швидко мирися», не дивися на жінок із пожадливістю, не розлучайся, не клянися, не протився злому, слухайся, позичай, подавай, не вимагай, люби ворогів своїх, зрештою – будь досконалий, як досконалий Отець твій Небесний (див. Мт. 5:20-48).

Так жити – означає жити свято, самовіддано, бути сіллю і бути світлом. Таке життя суперечить людській логіці, плотській натурі: як це, не гніватися, не жадати, не клястися, не противитися злу, любити ворога? Хіба це можливо? Справді, це не можливо, коли ми ще не зреклися самого себе, коли ми ще не взяли свого хреста. Поза Христом не можна жити свято. Саме так: правильні стосунки з людьми, життєва поведінка згідно із заповідями Христовими, можливі тільки в Христі, коли ми перебуваємо на Лозі, якою є Сам Христос.

Господь Сам сказав: «Нічого не можете робити без Мене». Тільки перебуваючи на Лозі, ми можемо принести духовний плід, який можна побачити через стосунки. Цей духовний плід, як каже апостол Павло – «любов, радість, мир, довготерпіння, добрість, милосердя, віра, лагідність, здержливість» (Гал. 5:22-23). Ось та солоня сіль і те світло на свічнику, яке світить усім у домі.

Несолоня сіль

Що ж то за сіль, про яку каже Господь, що стає несолонюю і яку викидають під ноги? Це ми, християни, коли несправедливі з кимось, коли прозиваємо когось, обмовляємо, сердимось, не миримось, кричимо, не любимо, ображаємося, примхливі, непокірні, вперті, горді і таке інше, огидне Божій науці.

Хіба не зневажають християн, не беруть їх під ноги, коли вони негідно поводяться, коли сварливі, корисливі, злі? Хіба не стають вони насмішкою й докором? Стають і, на жаль, часто. Чому? А тому, що десь їхнє серце віддалилося від Христа, перестали пити соки від Лози виноградної, понадіялися на себе, пожаліли себе – в їхньому житті виявили себе діла плоті: «... ворожнеча, сварка, заздрість, гнів, суперечки, незгоди, ересі, зазидки ... і подібне до цього» (Гал. 5:19-21).

Такі вчинки гріховні, тілесні, вони руйнують стосунки, життя наших ближніх і наше, відводять від

Царства Божого і наближають до палючого вогню. Це та сама несолоня сіль і світло під посудиною, а ще гірше – темрява.

Звичайно, більшість з нас доволі благочестиві й сповнені якнайкращих намірів щодо ближніх. Але стається так, що ми, обурюючись їхньою поведінкою, знаходимо собі оправдання: я втомився від їхньої брутальності; треба ж їх якось поставити на місце; вони не розуміють доброго слова; вони доброту сприймають як слабкість і робляться ще гіршими; їм треба відповісти адекватно, щоб не забували, хто вони є і покаяться – і так далі і таке інше.

Але ж те, що адекватне людям – не адекватне Богові. Для Бога, наприклад, адекватно, коли ми на удар по щоці підставляємо другу; коли благословляємо тих, хто нас проклинає; робимо добро тим, хто нас ненавидить; молимося за тих, хто нас переслідує, коли ми робимо протилежне тому злу, яке спрямоване на нас.

Саме про це каже апостол Павло: «... як твій ворог голодний, нагодуй його; як він прагне, напій його, бо, роблячи це, ти згортаєш розпалене вугілля йому на голову. Не будь переможений злом, але перемагай зло добром!» (Рим. 12:20-21).

Це чудовий рецепт перемоги над злом – зло можна перемогти тільки добром! Коли на зло відповідають злом, воно не зменшується, а прогресує, подвоюється, бо ти, відповівши тим самим, стаєш його співником, а далі зростає в арифметичній прогресії. Коли ж злочинцеві відповідаєш добром, то це як жар йому на голову, який пробуджує його совість і приводить до покаєння.

У згаданій біблійній історії про воду зі скелі Мойсей на сварку народу відповів сваркою, обуренням і гнівом. І хоч по-людськи його обурення здається справедливим, він на зло відповів злом, а отже, став тим злом переможеним – і це дуже не сподобалося Богові.

І ми, коли на сварку відповідаємо сваркою, на крик – криком, на неприязнь – неприязню, на байдужість – байдужістю, також виявляємося переможеними злом. А отже, не виявляємо святості, солоності та світла – і стаємо винними перед Богом і людьми.

Християнине, чи ти любиш Ісуса Христа над усе, чи ти зрікся самого себе; чи, йдучи за Ісусом, узав свого хреста; чи ти розп'ятий з Христом, чи Христос проживає в тобі? Дай чесну відповідь самому собі. Бо іншим казати не треба – вони все бачать.

Василь Мартинюк.

ШІСТЬ ПРИНЦИПІВ МОЛИТВИ ЦАРЯ ДАВИДА

Чи думали ви коли-небудь про царя Давида як про вчителя молитви? Читаючи його псалми, розуміємо, скільки уроків можна взяти з усіх його молитов.

Те, Яким Давид бачив Бога і як звертався до Нього, і те, як він дивився на себе Його очима, – просто коштовності в усіх його молитвах. І якби ми більше молилися таким способом, то могли б мати таку саму близькість із Богом, як і Давид.

Ось шість особливостей молитви Давида, які обов'язково стануть благословенням, якщо їх дотримуватися.

Неймовірно чесний

Коли Давид звертався до Бога у своїх псалмах, він робив це від щирого серця. Його слова виходили з глибини його емоцій – чи то страху, чи печалі, чи розчарування.

Незалежно від того, що відчував Давид, він приносив це до Бога. І замість того, щоб ретельно підбирати слова, Давид ділився почуттями з непохитною чесністю. Він почувався досить комфортно зі своїм найкращим Другом, щоб поділитися тим, що в нього на серці. Він просто знав, що Бог може впоратися з усім, що він відчував в кожен конкретний момент. «Повім я до Бога: «Ти, Скеле моя, чому Ти про мене забув? Чого я блукаю сумний через утиск ворожий? Ніби кості ламають мені, коли вороги мої лають мене, коли кажуть мені цій день: «Де твій Бог?»» (Пс. 41:10-11).

Звертається з відвагою

Давид часто просив Бога про щось. Чи то силу, чи комфорт, послугу чи прощення гріха – у Давида був довгий список

того, що він вважав потрібним. І в його проханнях не було й натяку на сумнів. Тільки повна впевненість у тому, що Бог дасть йому те, що потрібно.

«Вислухай, Господи, правду мою, послухай благання моє! Почуй молитву мою із уст не облудних... Я кличу до Тебе, бо відповіси мені, Боже, нахили Своє вухо до мене, вислухай мову мою, покажи дивну милість Свою, Спасителю тих, хто вдається до Тебе від заколотників проти правди Твоеї» (Пс. 16:1, 6-7).

Давид молився відважно, тому що знав, яким особливим він був для Бога. Він знав, що Бог, Який так сильно його любить, буде слухати кожне його слово й милостиво дасть йому все, чого він потребує. Він каже в Псалмі 3:5: «Своїм голосом кличу до Господа, і Він озветься до святої Своєї гори», що свідчить про серйозну довіру Богові.

Проголошує природу Бога

Прохаючи, Давид часто утверджував здатність Бога задовольнити його

прохання. Він демонструє віру в Божий характер, який дає надію його мольбам. Це переносить його молитви зі стану стомленої безнадії чи жебрацтва у стан впевненості й готовності прийняти.

Давид починає молитву словами: «До Тебе підношу я, Господи, душу свою. Боже мій, я на Тебе надіюсь, нехай же я не соромлюсь, нехай не радіють мої вороги ради мене! Не будуть також посоромлені всі, хто на Тебе надіється, та нехай посоромляться ті, хто на Тебе встає надаремно!» (24:1-3).

Хвалить Господа

Давидові слова любові явно виражені у хвалі, яка пронизує всі його прохання й відверті розмови. Давид має потребу виражати пошану й трепет щодо Бога: «Я буду Тебе вихвалити, о Господи, серед народів, я буду співати Тобі між племенами, бо Твоє милосердя – велике воно аж до неба, а правда Твоя аж до хмар!» (Пс. 56:10-11).

Ми також бачимо, як поклоняється Давид Богові, дякуючи за Його характер:

«Щедрий і милосердний Господь, довготерпеливий і багатомилостивий. Не завжди на нас ворогує, і не навіки заховає гнів. Не за нашими прогріхами Він поводить ся з нами, і відплачує нам не за провини нашими» (Пс. 102:8-10).

Зверніть увагу, що Давид не просить у Бога бути милостивим, він тільки констатує, що Бог вже милостивий. Він просто вірить, що прощений, – і впевнено хвалить Бога за прощення.

Заохочує себе

У часи, коли Давид відчував слабкість чи розчарування, він не дозволяв цим емоціям захопити себе. Замість цього він промовляв до себе. Він постійно заохочував своє серце й розум вірити й дякувати Богові.

Пам'ятаєте уривок, процитований раніше, коли Давид виливав своє серце Богові, запитуючи, чому Він покинув його? Так-от, він не спинився на цьому запитанні. І в кожному наступному рядку він продовжує надихати себе: «Чого, душе моя, ти сумуєш, і чого ти в мені непокоїшся? Май надію на Бога, бо я Йому буду ще дякувати за спасіння Його!» (Пс. 41:6).

Він також наказує своїй душі пам'ятати про Божу доброту: «Благослови, душе моя, Господа і не забувай всіх добродійств Його» (Пс. 102:2).

Не втрачає надії

Не на всі Давидові молитви відповідь прийшла одразу ж, і ми можемо переконатися в цьому з деяких його заяв. Але замість того, щоб капітулювати, коли здається, що нічого не змінюється, Давид вірить і каже сам собі, що завжди є надія. «Надійся на Господа, будь сильний, і хай буде міцне твоє серце, і надійся на Господа!» (Пс. 26:14).

Це справжня віра – очікувати, що Бог буде діяти, незважаючи на те, що ви ще цього не бачите. Давид демонструє цю віру, і вона виростає щоразу, коли Господь доводить свою вірність.

Зрештою, майте на увазі: Давид не відпочивав десь, поки писав більшість із цих рядків. Він ще не був царем. Навпаки, його переслідував Саул зі своєю армією. Він ховався від смерті в пустелі. Давид міг легко звинуватити Бога. Розгублений, він міг легко запитати Бога, чи дійсно Він любить його або за що Він його карає. Однак Давид ніколи не сумнівався у своєму ходженні з Богом та у своїй цінності для Нього.

Давид знав, що він цінний і прощений. Він ніколи не думав, що можна отримати якусь вигоду з Божої милості, яка огортає його. Він не відчував, що мусить докоряти собі чи соромитися своїх збентежених почуттів. Він також не відчував, що бути цінним для Бога – це привід для гордості. Навпаки, він знав, що це Його милість – знати про те, наскільки його люблять.

Коли він розмовляв із Богом, то навіть називав себе «зіницею Його ока». Він твердо стояв на фундаменті: він знав, Хто Такий Бог, і знав, ким він був для Бога. І це те, що робило його молитву іншою.

Багатьом із нас також треба осягти це. Нам потрібно розуміти Боже серце та Його вірність щодо нас. Нам потрібно глибоке усвідомлення своєї цінності для Нього.

Якщо ми зрозуміємо це, то наші молитви стануть більш відвертими. І тоді ми зможемо мати ту саму близькість із Богом, яку мав Давид. А в цьому, зрештою, сенс усіх наших молитов.

www.voice.org.ua

SOLI DEO GLORIA, або СТВОРЕНЕ, ЩОБ СЛУЖИТИ БОГОВІ

Останнім часом мистецтво стало секуляризованим, тобто роль Церкви в розвитку мистецтва зводиться до мінімуму.

Та якщо заглянемо в історію, зокрема в епоху Середньовіччя, то побачимо, що всі види мистецтва формувалися в лоні Церкви. Це й архітектура, і малярство, і музика – усі вони служили в Церкві.

Передусім готичний стиль, який властивий тогочасним церковним спорудам, виражає прагнення людини в небо. Височенні, заввишки 100-150 метрів споруди, змушували людей, які підходили до них, глянути вгору, на небо. На фоні таких споруд людина почувалася маленькою комашкою, незначною, нікчемною. «Голову здійми до небес» – це ідея всієї готики. У вітражах готичних храмів можна побачити персонажів біблійних історій. У той час люди не мали можливості читати Біблію. Святе Писання було лише латинською мовою, тому не всі могли його не тільки придбати, але й прочитати. Тож, роздивляючись вітражі, люди мали змогу отримати певну біблійну інформацію. Стіни храмів стали прикрашати фресками, які теж описували ті чи інші біблійні події (це робили і раніше, і пізніше).

Мати музику в собі...

Якщо говорити про професійну музику, то вся вона сформувалася в лоні Церкви. І мова не про світську чи народну музику, мова про музику професійну. На

відміну від усіх інших мистецтв, музичне мистецтво стало частиною богослужіння, однією з форм презентації Євангелія.

У своєму дослідженні християнської музики А. Махов зазначає, що ранньохристиянська, а потім і середньовічна екзегетика осмислює людину як «музичний інструмент Бога». Іван Златоуст у тлумаченні 41-го псалма викладає своєрідне вчення про «духовний спів», де, власне, спів поєднується з молитвою: «Де спів духовний, туди сходять благодать Духа, яка освячає і уста, і душу. Якщо ти співаєш саме так, – пише Златоуст, – ти зможеш увійти в хор святих Божих і стати поруч з Давидом».

«Хто ми, якщо не інструменти великого Музиканта Бога? – проголошує бенедиктинський теолог Руперт із Дойтца (XII ст.). – Кіфари та органи, на яких ми повинні грати, славлячи Бога, – це наші серця й тіла».

Відповідно до цієї центральної тези, істинний спів – «не самим лише голосом, але й духом і душею». Думки, вчинки людини – це музика, і цій музиці вчить людину Христос.

І коли Шекспір у знаменитих рядках «Венеціанського купця» закликав не довіряти людині, «яка не має музики в собі», він лише продовжив тисячолітню традицію, що повертає нас до слів Кассіодора (видатного римського письменника та державного діяча): «Коли ми грішимо, то музику в собі не маємо».

Отже, духовність того чи іншого музичного твору часто залежить від того, був автор духовною людиною чи ні. Автори Середньовіччя часто навіть не підписували своїх творів, бо вважали, що слава належить не їм, а Богові.

В ім'я Ісуса

Найбільш видатною постаттю християнина в музиці є Йоганн Себастьян Бах. В основу своєї творчості Бах поклав протестантський хорал (хорал – це євангельська церковна пісня. Хорали писав також і Мартін Лютер, який надавав важливе значення музиці в богослужінні).

Альберт Швайцер у біографії Баха зокрема зазначив: «Бах не думав, чи зуміють учні школи виконати його твори і чи зрозуміють їх люди, які приходять у Церкву. Він вклав у них все своє благочестя. Свої партитури він прикрашав буквами SDG (Soli Deo Gloria – лише Богові слава) або JJ (Jesu Juva – Ісусе, допоможи).

«Органна книжечка» – збірка невеликих органних прелюдій Баха, написана у Кьотені, прикрашена таким висловом: «Для слави Божої, ближньому на навчання».

Музичне навчання вважалося релігійною справою, тому Бах перед «Клавирною книжечкою» для старшого сина Фрідемана написав: «В ім'я Ісуса».

Ці букви та слова були для Баха не формою, а сповіданням віри, що проходила через всю його творчість... Його музика – богослужіння. Мистецтво було для нього релігією. Тому воно не мало нічого спільного ні зі світом, ні з успіхом у світі. Воно було самоціллю.

Релігія для Баха входить у визначення мистецтва. Викладаючи на уроках музики правила й основи акомпанементу, він диктував своїм учням: «Генерал-бас – досконалий фундамент музики й грається двома руками так, що ліва грає написані ноти, а права бере до нього консонанси або дисонанси, щоб ця благозвучна гармонія служила славі Божій і достойній утісі почуття, оскільки метою

музики є служіння славі Божій та оновленню Духа. Де це не береться до уваги, немає справжньої музики, а є диявольська балаканина та шум».

Церква вважала твори Баха неканонічними, бо в них було забагато почуття, хоча насправді Бах був найбільш духовним з усіх композиторів. Його твори натхнені Богом.

Чи заперечує Писання музику?

Отже, при тому, що Церква була плацдармом для розвитку мистецтва, вона часто ставала його своєрідним гальмом. Церква використовувала мистецтво й водночас боролася з ним.

Тоді як світське мистецтво постійно еволюціонує (хоча іноді цей рух буває й не зовсім позитивним), церковне мистецтво більш консервативне, тому що в церкві є певні закони, канони й традиції, які дуже стійкі. У світському мистецтві ці традиції доволі нетривкі, їх прийнято ламати.

У католицькій Церкві аж до епохи Контререформи постійно виникали суперечки щодо використання органу в богослужінні. Православна Церква категорично відкидала використання музичних інструментів під час богослужіння.

Епоха Відродження і протестантський рух (зокрема лютеранство), який сформувався у той час, дав певний поштовх для розвитку мистецтв. Між проповідями й читанням Писань звучали духовні кантати й пасії Баха та твори інших композиторів.

Згодом реформаторська протестантська Церква стала категорично відкидати музику та спів хору як елементи богослужіння. Вони виступали за повернення до загального співу.

Пієтисти також вважали, що мистецтво не потрібне для служіння Богові. Хоча в Писанні є уривок, де йдеться про те, що музичні інструменти були приготувані для ангелів ще до їхнього створення. Єзекїїл записав такі слова Бога, звернені до Люцифера: «Ти пробував ув Едені, садку Божому: усякий дорогий камінь на одежі твоїй... знаяддя бубнів твоїх та сопілок твоїх були в тебе щодня, коли був ти створений, були вони наготовлені» (Єз. 28:13).

Тому заперечення церквою інструментальної музики суперечить Слову Божому, бо Слово Боже цього не заперечувало.

Щодо мистецтва в сучасній Церкві, то передусім воно має бути якісним. Ще Лютер у свій час сказав, що «Господь сповіщає Євангеліє і через музику». «Коли справжня музика облагороджена і очищена мистецтвом, там є видима і зрозуміла мудрість Господа в Його славному творінні – музиці». «Тільки людині, на відміну від усіх інших істот, дано приєднувати до звуків мову, щоб вона знала, що Бога потрібно хвалити словами і музикою, тобто проповідувати через музику».

Особисто я за те, щоб основний акцент зробити на загальний спів, який зближує та єднає людей, і проти того, щоб зводити богослужіння до неякісних концертів. Я не проти хору в церкві, я за те, щоб з хором працювали професіонали, які водночас повинні бути духовними людьми.

Тому що людина без християнських переконань не може донести до людей тієї істини, донести яку покликано християнське мистецтво. Усе, що ми робимо для Бога, має бути досконалим. Це стосується й усіх видів мистецтва, які служать Церкві.

**Мирослава Новакович.
Мистецтвознавець.**

«Він має рости, я ж – маліти» (Ів. 3:30), – так одного разу відповів своїм учням Іван Хреститель, коли вони висловлювали своє невдоволення тим, що послідовників в Ісуса Христа стає набагато більше, ніж у нього. Іван радів цьому, бо усвідомлював своє служіння в приготуванні дороги для Господа.

Удні Різдва ми часто наголошуємо на тому, що мало лише визнавати факт народження Ісуса Христа – потрібно дати Йому змогу народитися в нашому серці. Ісусу потрібно рости, і це можливе лише тоді, коли ми маліємо – стає менше нашого «я», ми віддаємо перевагу Його бажанням, інтересам та поглядам, свою волю впокоруємо Його волі.

Христове народження та етапи Його формування як Людини, періоди Його життя та служіння вказують на те, через що, як правило, проходимо ми, коли поєднуємо свою долю із Ним.

Нерідко наближення людини до Бога супроводжується багатьма запитаннями та сумнівами з боку ближніх. Їм важко зрозуміти, що відбувається, бо вони далекі від сприйняття подій, пов'язаних з духовним народженням, тобто народженням Христа у серці людини.

Так було і з матір'ю Сина Божого Марією. «Народження ж Ісуса Христа сталося так. Коли Його матір Марію заручено з Йосипом, то перш ніж зійшлися вони, виявилось, що вона має в утробі від Духа Святого. А Йосип, муж її, буди праведний і не бажавши ославити її, хотів тайкома відпустити її. Коли ж він те подумав, ось з'явився йому ангел Господній у сні, промовляючи: «Йосипе, сину Давидів, не бійся прийняти Марію, дружину свою, бо зачатє в ній – то від Духа Святого» (Мт. 1:18-20).

Коли ж народився Ісус Христос, «цар Ірод за непокоївся, і з ним увесь Єрусалим» (Мт. 2:3). Диявол завжди тривожиться, коли дізнається про народження Христа в чиемусь серці. Син Людський, коли був Немовлям, потребував догляду, охорони та опіки батьків, бо не міг протистояти стихіям світу. Так сьогодні новонароджений християнин потребує особливого захисту Бога від небезпек та загроз з боку ворога людських душ. Господь, Який потурбувався про зовсім маленького Ісуса Христа колиска, не залишає Своїх дітей без уваги сьогодні.

ЙОМУ ПОТРІБНО РОСТИ...

Виникла загроза, і «ангол Господній з'явився у сні Йосипові та й сказав: «Уставай, візьми Дитятко та матір Його і втікай до Єгипту, і там зоставайся, аж поки скажу тобі, бо Єгиптяка шукатиме Ірод, щоб Його погубити. І він устав, узяв Дитятко та матір Його вночі, та й пішов до Єгипту» (Мт. 2:13-14).

Християнин нерідко потрапляє під особливий шквал небезпек і тиску ворога відразу після того, як повірив в Бога, тоді він гнаний та переслідуваний. Сили зла робитимуть усе можливе, аби ще не до кінця сформовані погляди, неутверджені переконання, слабку віру зруйнувати.

Минав час. «А Ісус зростав мудрістю, і віком та благодаттю, у Бога й людей» (Лк. 2:52). Так і духовне зростання віруючого повинно бути безпосередньо пов'язане з часом. Добре, якщо роки християнства позначені плодами, знаннями, життєвою мудрістю та досвідом.

Повертаючись з Єрусалима зі свята Пасхи, батьки дванадцятирічного Ісуса виявили, що Його в числі подорожніх із ними немає. «І сталося, що третього дня відшукали у храмі Його, як сидів серед учителів, і вислухував їх, і запитував їх. Усі ж, хто слухав Його, дивувалися розумові та Його відповідям. І як вони Його вгледіли, то здивувались, а мати сказала до Нього: «Дитино, – чому так Ти зробив нам? Ось Твій батько та я із журбою шукали Тебе»... А Він їм відказав: «Чого ж ви шукали Мене? Хіба ви не знали, що повинно Мені бути в тому, що належить Моєму Отцеві?» (Лк. 2:46-49).

Про певну духовну зрілість християнина (період так званого юнацтва) говорить його постійне бажання відвідувати богослужіння, читати Святе Письмо, звершувати молитви до Бога. Він хоче перебувати в тому, що належить його Отцю. Це закономірно, адже надійшов період належного усвідомлення і розуміння справжніх духовних потреб.

Згодом Ісус Христос увійшов у Своє месіанське служіння, яке розпочалося подією: «І сталося, як христився усі люди, і як Ісус, охрестившись, молився, розкрилося небо, і Дух Святий злинув на Нього в тілесному вигляді, як голуб, і голос із неба почувся, що мовив: «Ти Син Мій Улюблений, що Я вподобав Тебе!» (Лк. 3:21-22).

Не лише вірити та задовольняти особисті духовні потреби покликаний християнин, він має увійти у передбачене для нього Богом служіння. А для цього потрібно зодягнутися силою згори, отримавши дар Святого Духа, адже не власні зусилля, а Божа благодать спроможна звершити через нас все, що задумав Бог.

Коли з Немовлям Ісусом батьки змуснені були втікати до Єгипту, то дорослий Ісус не уникав викликів диявола, а впевнено вступав із ним у боротьбу, адже в цьому була воля Отця: «А Ісус, повний Духа Святого, вернувся з-над Йордану, і Дух на пустиню Його попровадив. Сорок день там диявол Його

спокушав... І диявол, скінчивши все цеє спокушання, відійшов від Нього до часу. А Ісус у силі Духа вернувся до Галілеї, і чутка про Нього рознеслася по всій тій країні» (Лк. 4:1-13).

Випробування не треба сприймати як чужий для нас випадок, а впевнено проходити та долати, зберігаючи вірність Богові.

Публічне служіння Ісуса Христа розпочалося так: «І прибув Він до Назарету, де був вихований. І звичаєм Своім Він прийшов дня суботнього до синагоги, і встав, щоб читати. І подали Йому книгу пророка Ісаї. Розгорнувши ж Він книгу, знайшов місце, де було так написано: «На Мені Дух Господній, бо Мене Він помазав, щоб Добру Новину звіщати вбогим. Послав Він Мене проповідувати полоненим визволення, а незрячим прозріння, відпустити на волю помучених, щоб проповідувати рік Господнього змилювання»... І почав Він до них говорити: «Сьогодні збулося Писання, яке ви почули!». І всі Йому стверджували й дивувалися словам благодаті, що линули з уст Його» (Лк. 4:16-22).

Відповідність життя Слову Божому, розуміння особистої місії та покликання для служіння, втілення Божих обітниць у нашої долі – добра передумова для того, щоб благодать та правда мали через нас беззаперечний вплив на інших.

Тогочасні релігійні діячі вбачали в Ісусі Христі головного конкурента, адже дбали не про служіння Богові та людям, а про свій авторитет та визнання. Вони компрометували науку Ісуса Христа та спростовували Його чудотворні дії, зневажали Його служіння. «Тоді свідчив народ, який був із Ним, що Він викликав Лазаря з гробу і воскресив його з мертвих. Через це й зустрів натовп Його, бо почув, що Він учинив таке чудо. Фарисеї тоді між собою казали: «Ви бачите, що нічого не вдієте: ось пішов увесь світ услід за Ним!» (Ів. 12:17-19).

До певного часу справжній християнин піддаватиметься критиці та нападкам фарисеїв, яких, можливо, йому доведеться зустріти у своїй же місцевій церкві чи конфесії. Але як хочеться сьогодні багцати в житті вірних Богові людей саме Того Ісуса Христа, перед словами і діями Якого уже визнали свою ніцність та неспроможність усі сили зла.

І. К.

МУДРІСТЬ ЗМІЇ І ПРОСТОТА ГОЛУБКИ

Відправляючи Своїх учнів на служіння, Ісус Христос вказав їм на їхнє становище в цьому світі і на те, яким правилом у служінні вони повинні керуватися. Цікаво, що, кажучи про становище учнів в цьому світі, цю фразу Ісус повторив двічі: спочатку промовив її, відправляючи 12 учнів на служіння, а потім — вибраним пізніше 70 учням, наставляючи їх на служіння.

Перший випадок описаний в Євангелії від Матвія (розділ 10), а другий — в Євангелії від Луки (також розділ 10). Таке повторення не випадкове.

Отож, що сказав Христос Своїм учням? «Оце посилаю Я вас, як овець між вовки. Будьте ж мудрі, як змії, і невинні, як голубки» (Мт. 10:16). Ісус Христос застосовує символічні образи, добре знайомі давньоєврейському народові. Згадуються чотири види тварин: вівці і вовки, змії і голуби.

Перша частина наведеного уривку говорить про становище тих, кого Христос посилає на служіння. Дуже важливо пам'ятати, що християни ніколи не будуть своїми для гріховного світу. Ісус об'язно описав ці відносини як становище овець, які опинилися серед вовків.

Вівці серед вовків

У житті давньоєврейського народу вівця займала важливе місце. Вона служила джерелом молока, м'яса і вовни. Від правильного догляду за отарою безпосередньо залежав добробут давньоєврейської сім'ї. Тому величина овечих отар була показником достатку.

Займаючись розведенням овець, давні євреї добре вивчили характер цієї тварини. І дуже часто образ вівці використовували у своїй повсякденній, розмовній мові.

Домашня вівця не була пристосована до життя в диких умовах і потребувала опіки пастуха. Вівці знали пастуха, слухалися його голосу і йшли за ним.

До певної міри вівці залежні одна від одної. За неготи вони збиваються в купу і гріються таким чином. Якщо виникає небезпека, вони також збиваються в купу. Іноді між вівцями можуть виникати конфлікти, і тоді палиця пастуха заспокоює їх. І саме домашня вівця у давніх євреїв була символом покірного норову і послушну.

Однак самі вівці були беззахисними перед зовнішніми ворогами, наприклад, вовками. І цілком залежали від захисту пастуха, який вів їх на безпечні пасовища, а хижаків проганяв, захищаючи овець.

Головними ворогами овець були вовки. Негативне ставлення до вовка у давніх євреїв ґрунтувалося на його підступному і хижому норові. Дуже часто у Святому Писанні словом «вовк» позначалася жорстока і зла людина. Наприклад, лжепророків порівнювали з хижими вовками (Мт. 7:15). Неправедні князі і судді також названі вовками (Єс. 22:27, Соф. 3:3).

Таким чином, сказавши, що учнів Він посилає, «як овець між вовки», Спаситель мав на увазі, що люди будуть вороже і навіть агресивно ставитися до тих, хто проповідує Євангеліє.

За уявленням давніх євреїв вважалося, що якщо невелика група овець зустрінеється з вовками, то вона приречена на загибель. Тому деякі читачі цього тексту робили неправильний висновок про те, що Христос посилає Своїх учнів на загибель, як овець, що опинилися серед вовків. Однак із життя тих же євреїв відомо, що якщо овець від вовків захищає їх пастир, то вівці не загинуть. І говорять: «Оце посилаю Я вас», Христос вказує на Свою постійну незримую присутність з учнями, яких Він посилає на служіння.

Погодьмося, що зазвичай світ ставиться до віруючих, як вовки до овець. Цей світ ніколи не прийме християн з розпростертими обіймами. Якийсь час їх можуть не чіпати, через що створюється ілюзія спокою і миру, але це лише примарний спокій. Будь-якої миті може початися атака.

Тому Христос і попереджав, що ми чужі цьому світові і не варто намагатися примиритися з ним чи стати його частиною. Не може бути дружби між

овечками і вовками. Вівця сама по собі завжди проґрає вовкові. Ось чому так небезпечно опинитися поза отарою і захистом пастуха.

А заблудлу вівцю, яка відбилася від отари, найлегше знищити. Християнин, що відступив від віри і пішов з церкви, опиняється в особливій небезпеці. Він — сам на сам із зграєю «вовків», яка приязно зустрічає його. Але ця зустріч закінчиться тільки одним — його з'їдять. Лише навернення з поканням захистить відступника.

Проте нам не варто лякатися, адже Христос захищає нас, як Добрий Пастир. Він дає нам силу протистояти ворогу. І де б ми не були, якщо ми чуємо голос Христа і йдемо тією дорогою, яку Він вказав, ми під Його захистом і в безпеці. Якщо Він за нас, то хто проти нас?!

Та як тільки ми виходимо за межі Божої отари — Його Церкви, як тільки перестаємо слухати голос Доброго Пастиря, як тільки починаємо йти своєю дорогою, то відразу опиняємося в небезпеці, бо вовки тільки й шукають таких заблудлих овець.

Мудрі, як змії

Вказавши на становище Своїх учнів у світі і показавши, як важливо перебувати під захистом Доброго Пастиря, Христос вказав, яким принципом варто керуватися, перебуваючи в цьому світі: «Будьте ж мудрі, як змії, і невинні, як голубки».

Що означає бути мудрим, як змія? І в чому полягає невинність голубки?

Змія здебільшого — негативний символ. Але треба пам'ятати, що один і той же предмет за різних обставин може мати різне значення. Так, наприклад, мідний змії в пустині був прообразом Христа.

У наведеному тексті мова не стільки про саму змію, скільки про її мудрість. І це дивує, тому що не можна сказати, що змії — наймудріші тварини. Є значно розумніші, скажімо, дельфіни чи собаки.

Проблема в тому, що ми розглядаємо фразу «мудрі, як змії» поза контекстом. Адже мова йде про те, що оскільки учні у світі, як вівці серед вовків, то в цій ситуації їм потрібно виявити мудрість змії. Розуміння мудрості звучить так — тут це здатність вміло розпоряджатися набутими знаннями у вороже налаштованому світі.

У грецькій мові є два слова, які перекладаються

на нашу мову як мудрість: «софія» — мудрість, яка володіє знаннями і здатністю їх систематизувати і правильно застосовувати; і «фронімія» — розумність поведінки задля власної безпеки. Так ось, у нашому тексті вжите слово «фронімія». Отже, мова йде не про загальну мудрість змії, а про її розумну поведінку заради своєї безпеки.

Коли Ісус говорив про це Своїм учням, Він вказував на те, що для них було зрозумілим. На Близькому Сході було багато змієловів, людей, знайомих з манерами змії. Змієлов був ворогом змії. За цією системою вибудовується ситуація між овечкою і вовком, коли вовк є ворогом овечки.

Для того, щоб сховатися від ворога-змієлова, змія і проявляла свою мудрість і спритність, вислизаючи з його пасток. Одним із проявів мудрості змії є вміння орієнтуватися в обставинах і відповідно до цього вибудовувати свою поведінку, щоб зберегти своє життя. За прикладом змії учні Христа, опинившись у ворожій обстановці, повинні виявляти мудрість, щоб зберегти своє життя і в ворожому оточенні діяти правильно, вислизаючи з пасток.

Іншими словами, ворогів, яких не можна перетворити на друзів, треба уникати. Це спонукало учнів просити Бога про те, щоб їхні дороги не перетиналися з дорогами запеклих ворогів, і Господь звільняв їх від цих зустрічей.

Однак змія може застосовувати й інші манери. Наприклад, для того, щоб відлякати ворога, вона стає в загрозливу позу, викликаючи страх.

Подібно до змії, учні Христа, розмовляючи зі своїми ворогами, могли використати для їх напучування суворі слова, спрямовані на викриття гріха таких людей. Можна припустити, що вороги апостолів зі страхом сприймали те, що їх гріхи ставали відомими. Вони сприймали цю обставину як об'явлення, дане учням від Бога, і не перешкоджали їм проповідувати.

Таке розуміння слів «будьте ж мудрі, як змії» підтверджується наступними словами Спасителя: «Стережіться ж людей» (Мт. 10:17).

Тобто якщо учні виявлять мудрість змії і розсудливо остережуться своїх ворогів, то зможуть уникнути небезпеки, що їм загрожує. Ісус радить: «А коли будуть вас переслідувати в одному місті, утікайте до іншого» (Мт. 10:23). Тобто, аналізуючи слова Спасителя, можна припустити, що мудрість змії полягає в

умінні вибудовувати свій захист в умовах небезпеки.

Можна згадати й те, що у разі неможливості уникнути безпосереднього конфлікту змія згортається в кільце. Головне — щоб голова була в безпеці. Тоді навіть якщо буде поранене тіло, змія виживе.

Так і ми насамперед повинні захищати свою голову, свій розум. Адже думки визначають життя людини. І якщо буде пошкоджене мислення людини, появиться якась ересь чи омана і постраждає вся людина. Отже, у ділі Христовому ми повинні бути мудрими настільки, щоб не накликати без потреби біди на свої голови.

Невинність голубки

Далі Ісус говорить, що мудрість змії повинна бути поєднана з невинністю голубки. Про яку невинність йде мова?

Голуб був символом чистоти, відвертості у поведінці і зосередженості на чомусь одному. У Пісні над піснями Соломон порівнює очі нареченої з голубиними. При цьому він має на увазі не їх зовнішній вигляд і колір, а те, що голубка може сфокусувати погляд лише на одному предметі в певну мить, через що і вертить постійно головою, щоб оглянутися. І говорячи про голубині оченята, закоханий мав на увазі, що вона дивиться лише на нього і, окрім нього, інших вже не бачить, навіть якщо вони їй стоять поруч.

Ще одна особливість голуба — він завжди повертається у свій голуб'ятник. І саме на це вказував Ісус. Він радить Своїм учням під час служіння і проповіді Євангелія серед вороже налаштованих людей виявляти мудрість змії в поєднанні з духовною чистотою, святістю, дивитися не на людей, а на Христа. І куди б не завели обставини, завжди пам'ятати, де твій справжній дім, і повертатися до нього, де б ти не був.

Цікаво, що подібну пораду дає апостол Павло: «... хочу, щоб були ви мудрі в доброму, а прості в злому» (Рим. 16:19). Тут вжите те саме слово «мудрість», яке вживав Христос.

Апостол радить віруючим бути розсудливими, поводячись так, щоб це було їм на добро. А також хоче, щоб вони були чисті і святі відносно зла.

Таким чином, Христос, наставляючи Своїх учнів і відправляючи їх на служіння, нагадує, що їх поведінка повинна бути розумною, спрямованою на впокорення ворогів і уникнення непотрібних конфліктів, але при цьому також позбавлене пихатості і зазнайства, особливо коли вони будуть бачити з'явлення сили Божої в зціленні, вигнанні демонів і в спасінні людей. Вони повинні берегти себе в чистоті від всякого зла і пам'ятати, де їх справжній Дім.

Це дуже важлива комбінація — «мудрість і невинність». Мудрість без належної невинності може перерости в хитрість. Невинність без мудрості може призвести до дурості. Тільки мудрість, поєднана з невинністю, веде до добра. Ось чому Господь попередив, що одне без одного існувати не може.

І згадаймо, з якого приводу апостол Павло нагадав слова Христа про мудрість і невинність: «Благодарю ж вас, браття, щоб ви остерегалися тих, хто чинить розділення й згіршення проти науки, якої ви навчилися, і уникайте їх, бо такі не служать Господеві нашому Ісусу Христу, але власному череву; вони добрими та гарними словами зводять серця простодушних. Ваша ж слухняність дійшла до всіх. І я тішуся за вас, але хочу, щоб були ви мудрі в доброму, а прості в злому» (Рим. 16:17-19).

Цей заклик апостола Павла дуже актуальний і в наші дні. Це не просто порада чи рекомендація, а веління з благанням: остерегайтеся тих, хто чинить розділення, і ухиляйтеся від них і їхнього вчення. Проповіді таких людей приємні для вуха, вселяють оманливу надію і впевненість, але за своєю суттю суперечать біблійному вченню і спричиняють розділення церкви. Яким би велелевним і переконливим не виглядав такий проповідник, подивіться на плоди його діл.

Господь кожного з нас кличе до служіння, скеровує на працю для Нього в цьому світі, в якому ми — як вівці серед вовків. Але якщо ми діємо мудро, виявляючи розсудливість, бережемо себе в чистоті без всяких домішок, дивлячись на Христа, то будемо «мудрі, як змії, і невинні, як голубки». І в підсумку: «Бог миру потопче незабаром сатану під ваші ноги. Благодать Господа нашого Ісуса Христа нехай буде з вами! Амінь» (Рим. 16:20).

Сергій Поднюк.
Заступник єпископа ОЦХВС Білорусі,
ректор Теологічного інституту.

ПОРАДИ ПРОПОВІДНИКУ

Часто молоді та й навіть досвідчені проповідники здійснюють типові помилки в проповіді, яких можна було б уникнути, дотримуючись простих правил. Ці помилки стосуються трьох етапів у підготовці до проповіді.

Перший – це вивчення біблійного уривка. На цьому етапі основне завдання проповідника – зрозуміти зміст тексту, який заклад у нього автор.

Другий – це складання плану-конспекту проповіді. На цьому етапі відбувається організація матеріалу, добутого при дослідженні тексту, в чітку логічну структуру проповіді.

І третій етап – це, власне, виголошення проповіді. Тут треба звернути увагу на голос, грамотність мовлення, контакт з аудиторією, позицію за кафедрою.

Кожному з цих етапів треба присвятити особливу увагу. Усі вони важливі й пов'язані між собою. Можна добре вивчити біблійний уривок, але все може змарнувати слабе його донесення (риторика). Або ж навпаки, ви можете бути блискучим оратором, але ваша проповідь страждає неглибоким дослідженням. Поради, дані нижче, допоможуть уникнути типових помилок, які роблять проповідники-початківці.

Проповідуйте бібліоцентрично

Проповідуйте на логічно завершений біблійний уривок. Візьміть один уривок і добре його вивчіть. Важливо розуміти, що проповідь повинна походити з Біблії і нізвідки більше. Джерелом проповіді не може бути популярний коментар, досвід вашого життя чи ваша філософія. Черпайте проповідь із Біблії, і тоді вона матиме авторитет.

Проповідуйте послідовно по тексту, повертаючи увагу слухачів до Біблії, а не до себе. І в жодному разі не стрибайте по всій Біблії з бажанням додати авторитету своїй проповіді кількістю процитованих біблійних уривків.

Справжній авторитет проповіді витікає з правильного витлумачення Слова Божого, а не від кількості уривків, які ви використовуєте.

Проповідуйте богоцентрично

Ніколи не ставте в центр своєї проповіді самого себе, беручи за основу проповіді приклади з власного життя. Ви покликані проповідувати не себе, а звеличувати Бога в проповіді. Тому дуже важливо, щоб проповідь була богоцентричною. Тільки Бог через Своє Слово може змінити життя.

Проповідуйте особисте

Проповідь часто звучить вимучено та штучно, тому що вона не знайшла відгуку в серці самого проповідника. Передусім проповідь, яку ви готуєте, потрібно застосувати до самого себе.

Ваша особиста мета – жити істиною Слова Божого. Ви перший, хто знаходить їй застосування. І тоді ваша проповідь буде звучати живо, пристрасно та природно.

Проповідуйте цілеспрямовано

Проповідь не повинна бути розмитою і порушувати багато тем. У вас може бути тільки одна ключова, центральна ідея проповіді. Вона повинна пройти через всю вашу проповідь, як промінь сонця. Ви повинні її довести, аргументувати, закликати йти за нею.

Хай ключова ідея вашої проповіді западе в серця людей, які вас слухають, і здійсних у них зміни. Старайтеся формулювати ключову ідею в заклічному стилі – так робили апостоли: «Покайтеся, моліться, будьте святі...» Складайте короткий план-конспект проповіді, який би помістився на одному аркуші формату А4. Так ви не будете прив'язані до написаного тексту і будете читати вільно володіти мовою, маючи перед собою короткі тези проповіді.

Проповідуйте скромно

Хвилювання й навіть страх молодих проповідників пов'язані з тим, що вони надто багато думають про себе: «Що про мене подумають люди, що скажуть». Хвилюйтеся про те, як правильно передати біблійну істину, донести її до людей, а не про себе. Думайте про себе скромніше. Акцент у виголошенні проповіді треба змінити з себе на Слово і людей, яким ви проповідуете. Проповідуйте як для Бога, перед Богом.

Проповідуйте зрозуміло

Подумайте над логікою свого мовлення. Чи є там фрази, які ви самі заведете розумієте? Видаліть чи змініть їх. Незрозуміло, нечітку промову складно слухати. Тому працюйте над логічними переходами між пунктами плану, щоб слухачам було легко стежити за розвитком думки в проповіді.

Проповідуйте практично

Це значить, що ви не просто повинні дати коментар до біблійного тексту, а застосувати його для слухачів. Вони ставлять одне найважливіше запитання: «Що мені від твоєї проповіді, як мені її застосувати?». Ви повинні відповісти на нього. Якщо ви просто дали інформацію, але не закликали, не застосували текст, то ви прочитали ще одну нудну лекцію.

Проповідуйте грамотно

Безграмотне мовлення, пересипане діалектизмами й простонародними словами, залишає неприємне враження. Тому постійно працюйте над грамотністю мовлення. Для цього в арсеналі проповідника повинні обов'язково бути довідники та словники рідної мови.

Якщо ви не впевнені, як пишеться чи промовляється те чи інше слово, обов'язково загляньте у словник. Слова, складні для вас, підкреслюйте в конспекті й ставте наголоси.

Грамотність – це не вроджений, а набутий дар. Тому багато читайте, читайте хороші книги. Складайте списки книг, які ви повинні прочитати за рік.

ДОРОГІ БРАТИ І СЕСТРИ В ГОСПОДІ!

Передплата-2017 триває.

Умови передплати:

**один примірник – 120 грн. за рік;
19 примірників (0,5 кг) – 850 грн. за рік;
38 примірників (1 кг) – 1000 грн. за рік;
78 примірників (2 кг) – 1200 грн. за рік.**

Кошти можна переказати на рахунок:

**26002000007923 у ПАТ «Укрсоцбанк»,
МФО 300023, код 20559726**

(з обов'язковою приміткою «Добровільні пожертвування на газету «За євангельську віру»)

або поштовим переказом на адресу:

**Карпюк Олег Ярославович,
місія милосердя «Добрий самарянин»,
вул. Мочульського, 1, Івано-Франківськ, 76002**

(з обов'язковою приміткою «Добровільні пожертвування на газету «За євангельську віру»)

СМІЙТЕСЯ НА ЗДОРОВ'Я!

У Біблії багато текстів, де йдеться про сміх. Ось один із них: «Земні царі повстають, і князі нараджуються разом на Господа та на Його Помазанця: «Позиваймо ми їхні найдані, і поскидаймо із себе їхні пуга!». Але Той, Хто на небесах пробуває, – посміється, Владика їх висміє!» (Пс. 2:2-4).

Колі вороги Бога збираються виступити проти Нього, Він сидить на небесах і сміється над ними. Він – Альфа і Омега, Початок і Кінець (Об. 1:8), Він вже знає, чим це закінчиться.

Ми також можемо сміятися в подібних ситуаціях. Наприклад, сміятися над проблемами і таким чином засвідчувати свою віру в те, що Бог вже їх вирішив.

Так робив Авраам. Бог сказав йому, що звершить для нього неймовірне: дасть сина. Хоч Авраам був надто старий для цього, він повірив і засміявся від радості (1 М. 17:17). Це чудо не трапилось тут же. Минули роки, перш ніж Авраам побачив сповнення Божої обітниці.

Ми надто багато роздумуємо про те, що відбувається зараз, замість того, щоб думати про кінцевий результат. Пригадайте, що Бог вже зробив для вас.

Бог вірний, Він зробить те, що обіцяв. Можливо, вам доведеться почекати, але якщо ви будете радіти навіть під час очікування, цей період не здається таким вже й тривалим. Кажуть, каструля, на яку просто дивилися, ніколи не закипить. Поставте її на вогонь і займіться іншими справами, тоді вам буде здаватися, що минуло

лише кілька секунд, а вода вже закипіла.

Дивитися на проблеми – це те саме, що дивитися на каструлю з водою. Не заціклюйтеся на них, тоді все вирішиться значно швидше, а ви зможете сказати: «Хоча в мене й були проблеми, я все одно радів життю».

А ще сміх – це чудові ліки. «Серце радісне добре лікує, а пригноблений дух сушить кості» (Прп. 17:22). Сміх не тільки робить життя легким і радісним, він допомагає залишатися здоровим! А неспокій і переживання викликають стрес, який підіриває здоров'я. Адаже стрес – основна причина багатьох захворювань.

Один чоловік помирав. Лікарі сказали, що йому вже ніщо не допоможе. Щоб скрасити останні дні хворого, його рідні почали брати на прокат всі комедійні фільми, які тільки змогли знайти. Чоловік дивився їх день у день, день у день. Він сміявся, сміявся – і, на велике здивування лікарів, видужав.

Сміх поліпшує емоційний і психічний стан. А це прямо впливає на стан фізичний.

А якщо ви іноді думаєте, що у вас нема ніякої причини для веселощів, то знайте: це неправда! Якщо ви спасенні, то це цілком гідна причина для безмежної радості. Уявіть, як би ви почувалися, якби все у вас було просто чудово, але ви не знали б Ісуса. Або, що ще гірше, якби ви зіткнулися з величезними труднощами, не знаючи Господа.

Почніть усміхатися нещасливим і засмученим людям, і можливо, ваша тепла, дружня усмішка допоможе їм позбутися смутку.

Пам'ятайте: веселе серце лікує (Прп. 17:22). Приймайте ці ліки у великих дозах!

За книгою «Ліки від нудьги».

СПРАВЖНЄ ЛІДЕРСТВО – ЖЕРТВА, А НЕ ПРИВІЛЕЙ

Навіщо йти за кимось, коли ми самі можемо вести? Навіщо працювати для слави іншої людини, коли замість цього можна одержати вигоду для себе?

Це дуже стара спокуса. З часів Едемського саду і до наших днів людський, грішний спосіб мислення про лідерство вважає, що бути лідером – це означає бути «царем».

Не пануй

Голос, який найясніше закликає до праведної дороги лідерства як жертви, а не як привілею, – це голос Самого Ісуса. Він дуже жорстко застерігав як язичницьких, так і релігійних лідерів того часу, які намагалися використати людей заради свого блага замість того, щоб служити їм: «Ви знаєте, що князі народів панують над ними, а вельможі їх тиснуть. Не так буде між вами, але хто великим із вас хоче бути – хай буде слугою він вам. А хто з вас бути першим бажає – нехай буде він вам за раба. Так само й Син Людський прийшов не на те, щоб служили

Йому, а щоб послужити і душу Свою дати на викуп за багатьох!» (Мт. 20:25-28).

Ісус демонструє чіткий погляд на лідерство. А якби цих слів Ісуса про природу справжнього лідерства виявилось недостатньо, Він зробив цю думку незабутньою в ніч перед Своєю смертю, стоячи на колінах з умивальницею і тримаючи рушник у Своїх руках.

«А коли обмив ноги вам Я, Господь і Вчитель: то повинні й ви один одному ноги вмивати. Бо то Я вам прикладав, щоб і ви те чинили, як Я вам учинив» (Ів. 13:14-15).

Жертва заради їх радості

Апостол Петро, лідер апостолів як перший серед рівних, ясно говорить про це, викладаючи принципи поведінки в церкві. Пастори-пресвітери повинні служити «не з примусу, але добровільно, по-Божому, не для брудної наживи, а ревно, не панують над спадком Божим, але будьте для стада за взір» (1 Петр. 5:2-3).

Для послідовників Ісуса велич в лідерстві не означається тим, скільки людей перебувають у їхній

підлеглості, а тим, наскільки послідовно і значимо вони ведені Святим Духом до звершення власних жертв задля того, щоб служити потребам інших.

За висловом Джона Пайпера, християнське лідерство – це «вміння проявляти ініціативу у використанні Божих методів, щоб, покладаючись на Божу силу, привести людей туди, де їх хоче бачити Бог». Ініціатива тут – синонім до слова «жертва». Ініціатива дорого обходиться на особистому рівні.

Заради чого справжні лідери виявляють ініціативу і йдуть на жертви? Апостол Павло вчив, що це праця для радості тих, хто довірявся лідерам: «... не тому, ніби ми беремо владу над вашою вірою, але вашої радості помічники ми – бо ви встояли вірою!» (2 Кор. 1:24).

Лідер дає, а не бере

Таким чином, християнське лідерство полягає в даванні, а не в прийманні. Християнські лідери – не духовно слабкі особи, що прагнуть здобути для себе привілеї. Насправді це чоловіки і жінки, які досить впевнені і достатньо зрілі, щоб обмежити себе заради блага інших.

Суть і серце лідерства – у тому, щоб виявляти ініціативу, яку ми інакше б не виявили, і йти на жертви, на які ми інакше б не пішли, щоб спрямовувати людей в якийсь добре місце, в яке вони інакше б не потрапили.

Лідери свідомо йдуть на короточасні власні труднощі заради довгострокової спільної користі. Вони знають, що найбільша радість в житті – не від досягнення власного комфорту, а від свідомого рішення вибрати те, що незручно і тяжко, заради радості інших.

Справжні лідери вмють знаходити радість не в легкості служіння самим собі, а в труднощах служіння іншим.

Християнське лідерство вдома, у церкві і всюди – не для тих, хто вигризає для себе пошану і визнання, а для тих, хто готовий власти на коліна і терпіти негаразди, спричинені потребами інших людей.

Замість того, щоб шукати свою власну вигоду, вони жертвують собою для користі інших. Як і Син Людський, справжні лідери живуть не для того, щоб їм служили, а щоб служити іншим.

leshua.org.

№ 1 (148)

Виходить щомісяця

СІЧЕНЬ 2017 р.

Адреса редакції:

**76002, м. Івано-Франківськ,
вул. Мочульського, 1;
тел./факс (0342) 50-10-19, факс 50-10-21
E-mail: dobry.samar@gmail.com**

ЗА ЄВАНГЕЛЬСЬКУ ВІРУ

Засновник — Всеукраїнський союз церков християн віри євангельської п'ятидесятників

**Шеф-редактор — Олег Карпюк;
літературний редактор — Людмила Бендус;
технічний редактор — Віталій Петрашук;
оператор комп'ютерного набору — Вікторія Галюк.**

Редакція не завжди поділяє погляди авторів.

Газета віддрукована в Івано-Франківській друкарні «Місто НВ»
Обсяг — 1,86 умовного друкованого аркуша.
Тираж — 15000 примірників.
Замовлення № 923.

**Р/р 26002000007923, ПАТ «Укрсоцбанк»,
МФО 300023, код 20559726**